

Ministerstvo
vnitra

Materiál k přípravě na zkoušku odborné způsobilosti na úseku voleb

Tato publikace je učební pomůckou pro přípravu na ústní část zkoušky z odborné způsobilosti na úseku voleb po 1. 1. 2026, kdy nabyl účinnosti zákon č. 88/2024 Sb, o správě voleb a spolu s ním přijaté novely jednotlivých volebních zákonů. Autoři studijních textů se snažili srozumitelnou a systematickou formou podat sumář stěžejních informací k jednotlivým zkušebním otázkám. Cílem příručky je pomoci získat základní orientaci v problematice. Nenahrazuje studium příslušných právních předpisů.

Text tvoří 43 kapitol, jejichž názvy se shodují se zadáním zkušebních otázek ústní části zkoušky z odborné způsobilosti na úseku voleb.

Pravidla ověřování odborné způsobilosti na úseku voleb zkouškou

(1) Zkoušku znalosti právních předpisů na úseku voleb a právních předpisů s nimi bezprostředně souvisejících (dále jen „zkouška“) skládá zaměstnanec územního samosprávného celku (dále jen „uchazeč“) před tříčlennou zkušební komisí, kterou k tomuto účelu ustavuje Ministerstvo vnitra nebo krajský úřad (dále jen „zkušební orgán“) ze zaměstnanců, kteří jsou v nich zařazeni.

(2) Uchazeče přihlašuje ke zkoušce u příslušného zkušební orgánu územní samosprávný celek, jehož je zaměstnancem. Termín konání zkoušky stanoví zkušební orgán a oznámí jej nejpozději 1 měsíc před konáním zkoušky uchazeči a územnímu samosprávnému celku, jehož je uchazeč zaměstnancem; se souhlasem uchazeče může být tato doba kratší.

(3) Seznamy otázek k písemné a k ústní části zkoušky zveřejní zkušební orgán na svých internetových stránkách; při zkoušce nelze použít otázky, které byly zveřejněny po oznámení termínu konání zkoušky.

(4) Písemná část zkoušky se koná formou testu o 30 otázkách, který zkušební orgán sestaví ze seznamu otázek. Ke každé zkušební otázce jsou přiřazeny 3 odpovědi, z nichž 1 je správná. Písemný test trvá 60 minut; v případech zvláštního zřetele hodných je možné tuto dobu prodloužit, a to nejdéle na 120 minut. Uchazeč vykoná písemnou část zkoušky úspěšně, pokud správně zodpoví alespoň dvě třetiny otázek. Úspěšné vykonání písemné části zkoušky je podmínkou připuštění uchazeče k ústní části zkoušky.

(5) Ústní část zkoušky se skládá ze 3 otázek, které si uchazeč losuje ze seznamu otázek. Příprava na ústní zkoušku trvá nejméně 15 minut, nejdéle však 30 minut; v případech zvláštního zřetele hodných je možné dobu přípravy na ústní zkoušku prodloužit, a to nejdéle na 60 minut. Ústní zkouška trvá nejdéle 30 minut; v případech zvláštního zřetele hodných je možné dobu ústní zkoušky prodloužit, a to nejdéle na 60 minut. Uchazeč vykoná ústní část zkoušky úspěšně, pokud správně zodpoví alespoň 2 otázky.

(6) Uchazeč vykoná zkoušku úspěšně, pokud úspěšně vykoná písemnou i ústní část zkoušky. Uchazeč, který nevykoná zkoušku úspěšně, může zkoušku opakovat nejdříve za 1 měsíc; se souhlasem uchazeče může být tato doba kratší. Pokud uchazeč vykoná úspěšně písemnou část zkoušky, opakuje pouze ústní část zkoušky.

(7) O vykonané zkoušce vyhotoví zkušební komise zápis, který obsahuje

a) jméno, příjmení a datum narození uchazeče, místo, kde je přihlášen k trvalému pobytu, nebo údaj, že trvalý pobyt na území České republiky nemá, označení zaměstnavatele uchazeče a jeho pracovní zařazení,

b) jména, příjmení a pracovní nebo služební zařazení členů zkušební komise,

c) otázky, které byly předmětem ústní části zkoušky,

d) vyhodnocení písemné a ústní části zkoušky,

e) výsledek zkoušky,

f) datum konání zkoušky a

g) podpisy předsedy a všech členů zkušební komise.

(8) Výsledek zkoušky oznámí uchazeči předseda zkušební komise v den jejího konání a úspěšnému uchazeči předá ve 2 vyhotoveních osvědčení o odborné způsobilosti na úseku voleb. Jedno vyhotovení předá uchazeč zaměstnavateli. Třetí vyhotovení osvědčení o odborné způsobilosti na úseku voleb uloží zkušební orgán se skartačním znakem S a skartační lhůtou 50 let.

Obsah

1. PRÁVNÍ ÚPRAVA VOLEB V ČR	7
2. ÚSTAVNÍ PRINCIPY VOLEBNÍHO PRÁVA	10
3. VOLEBNÍ SYSTÉMY V ČR	11
4. DRUHY VOLEB V ČESKÉ REPUBLICE (OBECNÉ VYMEZENÍ)	13
5. AKTIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO, PŘEKÁŽKY AKTIVNÍHO VOLEBNÍHO PRÁVA	17
6. PASIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO, PŘEKÁŽKY PASIVNÍHO VOLEBNÍHO PRÁVA	20
7. VOLBY JAKO VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY VČETNĚ HRAZENÍ VÝDAJŮ	22
8. PRAVOMOC PREZIDENTA REPUBLIKY VE VOLEBNÍM PROCESU	24
9. STRUKTURA VOLEBNÍCH ORGÁNŮ, JEJICH PŮSOBNOST A ÚKOLY	25
10. PŮSOBNOST A ÚKOLY KRAJSKÉHO ÚŘADU VE VOLBÁCH	30
11. PŮSOBNOST A ÚKOLY REGISTRAČNÍHO ÚŘADU VE VOLBÁCH	31
12. USTAVENÍ, PŮSOBNOST A ÚKOLY OKRSKOVÉ VOLEBNÍ KOMISE A ZVLÁŠTNÍ OKRSKOVÉ VOLEBNÍ KOMISE VE VOLBÁCH	32
13. VOLEBNÍ OKRSKY A VOLEBNÍ OBVODY	36
14. INFORMAČNÍ SYSTÉM SPRÁVY VOLEB	39
15. HLASOVÁNÍ NA VOLIČSKÝ PRŮKAZ	44
16. HLASOVÁNÍ V JINÉM VOLEBNÍM OKRSKU	47
17. KORESPONDENČNÍ HLASOVÁNÍ	49
18. KDO JE OPRÁVNĚN PODÁVAT KANDIDÁTNÍ LISTINU VE VOLBÁCH	51
19. NÁLEŽITOSTI KANDIDÁTNÍ LISTINY	53
20. REGISTRAČNÍ ŘÍZENÍ	56
21. NÁLEŽITOSTI ROZHODNUTÍ	61
22. VZDÁNÍ SE A ODVOLÁNÍ KANDIDATURY VE VOLBÁCH A POSTUP PŘI ZRUŠENÍ NEBO POZASTAVENÍ ČINNOSTI POLITICKÉ STRANY NEBO POLITICKÉHO Hnutí	62
23. HLASOVACÍ LÍSTKY – NÁLEŽITOSTI, TISK	64
24. DODÁNÍ HLASOVACÍCH LÍSTKŮ	67
25. SOUBĚH VOLEB	69
26. UKONČENÍ ČINNOSTI OKRSKOVÉ VOLEBNÍ KOMISE A ZVLÁŠTNÍ OKRSKOVÉ	70
27. OSVĚDČENÍ O ZVOLENÍ POSLANCEM EVROPSKÉHO PARLAMENTU, POSLANCEM POSLANECKÉ SNĚMOVNY, SENÁTOREM, ČLEMEM ZASTUPITELSTVA KRAJE, ČLEMEM ZASTUPITELSTVA OBCE	71
28. MIMOŘÁDNÉ VOLBY, DŮVODY PRO JEJICH KONÁNÍ A VYHLÁŠENÍ	72
29. VZNIK A DŮVODY ZÁNÍKU MANDÁTU ČLENA ZASTUPITELSTVA OBCE A ČLENA ZASTUPITELSTVA KRAJE ..	77
30. VZNIK A DŮVODY ZÁNÍKU MANDÁTU POSLANCE A SENÁTORA A POSLANCE EVROPSKÉHO PARLAMENTU	80

31. NASTUPOVÁNÍ NÁHRADNÍKŮ DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY, DO ZASTUPITELSTVA KRAJE A DO ZASTUPITELSTVA OBCE, ZÁNİK POSTAVENÍ NÁHRADNÍKA	82
32. SOUDNÍ PŘEZKUM VE VOLBÁCH, ÚČASTNÍCI ŘÍZENÍ.....	85
33. INFORMOVÁNÍ VOLIČŮ	89
34. VOLEBNÍ MÍSTNOST, JEJÍ NÁLEŽITOSTI A PŘÍTOMNOST OSOB VE VOLEBNÍ MÍSTNOSTI PŘI HLASOVÁNÍ A SČÍTÁNÍ HLASŮ	90
35. ZAHÁJENÍ, PŘERUŠENÍ, UKONČENÍ HLASOVÁNÍ A POŘÁDEK VE VOLEBNÍ MÍSTNOSTI	93
36. ZÁSADY HLASOVÁNÍ.....	95
37. PODPORA OSOB SE ZNEVÝHODNĚNÍM PŘI VÝKONU PRÁVA VOLIT.....	97
38. ZPŮSOB HLASOVÁNÍ PODLE JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ VOLEB	99
39. KONTROLNÍ ČINNOST VOLEBNÍCH ORGÁNŮ	101
40. VOLEBNÍ KAMPAŇ	102
41. PŘEDMĚT ÚPRAVY PROVÁDĚCÍ VYHLÁŠKY K ZÁKONU O SPRÁVĚ VOLEB	105
42. NÁROKY ČLENŮ OKRSKOVÉ VOLEBNÍ KOMISE A ZVLÁŠTNÍ OKRSKOVÉ VOLEBNÍ KOMISE	107
43. PRÁVNÍ ÚPRAVA NÁROKŮ KANDIDÁTŮ	109

1. Právní úprava voleb v ČR

Základní právní předpisy:

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „**Ústava ČR**“)
- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod (dále jen „**Listina základních práv a svobod**“)

Ústavněprávní základ volebního práva je zakotven v příslušných ustanoveních:

- **Ústavy ČR** (zejm. čl. 2, 5, 15 až 22, 54 až 57, 102)

Hlava druhá Ústavy – upravena moc zákonodárná

- **čl. 15** – moc zákonodárná náleží Parlamentu, který se skládá ze dvou komor, a to Poslanecké sněmovny a Senátu
- **čl. 17** – lhůta pro konání voleb
- **čl. 18** – způsob hlasování, principy volebního práva a volební systém, zakotvení aktivního volebního práva
- **čl. 19** zakotvení pasivního volebního práva

Hlava třetí Ústavy – upravena moc výkonná

- **čl. 54 odst. 2** – prezident je volen v přímých volbách
- **čl. 56** – volební právo a způsob hlasování
- **čl. 57** – pasivní volební právo
- **čl. 63** – pravomoci prezidenta

Hlava sedmá Ústavy – **čl. 102** upravuje volební zásady a funkční období zastupitelstev územních samosprávných celků

- **Listina základních práv a svobod** (zejm. čl. 21, podle kterého mají občané právo podílet se na správě veřejných věcí svobodnou volbou svých zástupců).

Společná pravidla státní správy voleb, která jsou v zásadě shodná pro všechny druhy voleb (obecná úprava dnů a doba hlasování, volební okrsky, volební orgány, podávání, projednávání a registrace kandidátních listin, ustavování a činnost okrskových volebních komisí, organizace hlasování, hlasování v jiném volebním okrsku, korespondenční hlasování, organizace zjišťování výsledků hlasování a nakládání s volební dokumentací, získávání odborné způsobilosti na úseku voleb, financování výdajů obcí a krajů na volby, právní úprava soudního přezkumu ve věcech seznamu voličů a registrace), upravuje

- **Zákon č. 88/2024 Sb., o správě voleb** (dále jen „zákon o správě voleb“) - zavádí informační systém správy voleb, včetně jeho jednotlivých modulů (jednotný seznam voličů, registr kandidátních listin, registr okrskových

volebních komisí, nástroj pro elektronické podávání petic na podporu kandidatury).

Na koncepční změny a úpravu nových institutů, které zavádí zákon o správě voleb, reaguje:

- **Zákon č. 268/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 88/2024 Sb., o správě voleb, a některé další zákony**

Zvláštní pravidla výkonu státní správy, zvláštní podmínky výkonu volebního práva, zvláštní pravidla zjišťování výsledků voleb, pravidla volební kampaně a soudní přezkum výsledků voleb upravují jednotlivé volební zákony:

- **zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky** a o změně a doplnění některých dalších zákonů (dále jen „zákon o volbách do Parlamentu“)
- **zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů** a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o volbách do zastupitelstev krajů“)
- **zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí** a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o volbách do zastupitelstev obcí“)
- **zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu** a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o volbách do Evropského parlamentu“)
- **zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky** a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta).

Prováděcí předpis:

- **Vyhláška č. 353/2025 Sb., o provedení zákona o správě voleb** (dále též „prováděcí vyhláška k ZSV“)

Soudní přezkum ve věcech volebních je upraven v § 88 - 93 zákona č. 150/2002 Sb., **soudní řád správní**.

S ohledem na skutečnost, že se voleb do zastupitelstev obcí a do Evropského parlamentu mohou účastnit i občané členských států Evropské unie, je třeba připomenout i předpisy evropského práva:

- Smlouva o fungování EU – čl. 20 odst. 2 písm. b), čl. 22,
- Listina základních práv EU – čl. 39 a 40,
- Smlouva o EU – čl. 10 odst. 2 a čl. 14 odst. 2 a 3,
- Akt o volbě zastupitelů v Evropském parlamentu ve všeobecných a přímých volbách, jenž je připojen k rozhodnutí 76/787/ESUO, EHS, Euroatom,

- Směrnice 93/109/ES, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v některém členském státě a nejsou jeho státními příslušníky,
- Směrnice 94/80/ES, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a práva být volen v obecních volbách pro občany Unie s bydlištěm v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky.

2. Ústavní principy volebního práva

Výsledkem vývoje moderního volebního práva v průběhu 19. a 20. století jsou určité standardní znaky, které se promítají ve všeobecně uznávaných principech volebního práva.

Jde o podmínky uznání a realizace volebního práva, které zaručují svobodný projev vůle. Jednotlivé státy je mají **zakotveny zpravidla přímo v ústavě**:

- **všeobecnost** – právo volit mají všichni bez ohledu na rasu, pohlaví, sociální původ atd., avšak s ohledem na podmínky stanovené zákonem – např. věk;
 - **rovnost** – 1 volič = 1 hlas, hlasy voliče mají stejnou váhu;
 - **přímost** – volič hlasuje osobně, zastoupení není přípustné;
 - **tajnost** – nikdo není oprávněn zjišťovat, pro koho volič hlasoval; volič musí upravit hlasovací lístek v prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků, vložit hlasovací lístek do úřední obálky
- čl. 2 odst. 1 Ústavy (princip zastupitelské demokracie) - **lid je zdrojem veškeré státní moci, vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní;**
 - čl. 5 Ústavy - **politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů;**
 - čl. 18, čl. 56 odst. 1, čl. 102 Ústavy – **volby se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva**
 - čl. 21 Listiny základních práv a svobod
 - občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců;
 - volby se musí konat ve lhůtách nepřesahujících pravidelná volební období stanovená zákonem;
 - volební právo je všeobecné a rovné a vykonává se tajným hlasováním;
 - občané mají za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím

3. Volební systémy v ČR

Volebním systémem rozumíme způsob, jakým jsou přidělovány kandidátům mandáty s ohledem na výsledek hlasování. Na způsobu jeho určení pak v podstatné míře závisí konečný volební výsledek. Teorie a praxe voleb rozlišuje dva hlavní modely volebních systémů – systém poměrného zastoupení a systém většinový.

Systém poměrného zastoupení

Mandáty se přidělují kandidujícím politickým subjektům poměrně podle počtu platných hlasů, které obdržely od voličů. Pro vlastní určení výsledku hlasování se používají dvě základní metody výpočtu, a to pomocí:

- 1) volebního čísla (kvóty) – jehož hodnota vyjadřuje minimální počet hlasů, který volební strana musí získat, aby jí bylo možné přidělit mandát
- 2) volebního dělitele – žádná volební strana nemůže získat mandát dříve, než ta strana, který v daný okamžik procesu rozdělování mandátů disponuje větším počtem hlasů.

Nástrojem bránícím přílišné rozdrobenosti politické scény jsou tzv. uzavírací klauzule (minimální podíl hlasů, který musí kandidující subjekt získat, aby mu byly přidělovány mandáty). Uzavírací klauzule může být proměnlivá pro různé typy volebních stran (ve volbách do Poslanecké sněmovny stanoví zákon o volbách do Parlamentu pro dvoučlenné koalice 8 % z celkového počtu platných hlasů a pro tři a vícečlenné koalice 11 % pro postup do skrutinia, tedy do fáze sčítání, kde dochází k rozdělení mandátů).

Podle zásad poměrného zastoupení se konají v ČR **volby do:**

- ❖ **Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky** - dvě skrutinia pro přidělování mandátů¹
- ❖ **zastupitelstev krajů** – pro přidělování mandátů se používá d'Hondtova metoda s modifikovaným prvním dělitelem (1,42) řady dělitelů, uzavírací klauzule pro postup strany do skrutinia je 5 % hlasů odevzdaných ve volebním obvodu (území kraje)
- ❖ **zastupitelstev obcí** – k převedení výsledků hlasování na mandáty se používá systém volebních dělitelů
- ❖ **Evropského parlamentu** – pro přepočítání výsledků hlasování na mandáty se používá d'Hondtova metoda s řadou dělitelů 1, 2, 3, 4, 5 atd., pro postup do skrutinia musí volební strana získat minimálně 5 % z celkového počtu odevzdaných hlasů.

¹ V prvním skrutiniu jsou mandáty rozdělovány na úrovni volebních krajů pomocí Imperialiho kvóty. Ve druhém skrutiniu jsou na celorepublikové úrovni zbývající mandáty rozděleny volebním stranám pomocí Hagenbach-Bischoffovy kvóty. Mandáty z druhého skrutinia jsou následně přiděleny do těch volebních krajů, ve kterých měla volební strana největší zbytek hlasů po dělení v prvním skrutiniu.

Většinový volební systém

Zvolen je ten kandidát, který získá více hlasů než kterýkoli jiný protikandidát. V ČR je zaveden systém, kdy kandidát musí získat nadpoloviční většinu odevzdaných platných hlasů; v případě, že se tak nestane, koná se druhé kolo, do kterého postoupí 2 nejúspěšnější kandidáti z prvního kola.

Podle zásad většinového systému se konají v ČR:

- ❖ **volby do Senátu Parlamentu ČR**
- ❖ **volba prezidenta ČR.**

4. Druhy voleb v České republice (obecné vymezení)

Všeobecné, řádné volby

Konají se po uplynutí ústavně stanoveného volebního období ve lhůtě počínající 30. dnem před uplynutím volebního (funkčního) období a končící dnem jeho uplynutí. Vyhláší je zpravidla prezident republiky (s výjimkou volby prezidenta republiky) nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Konají se na území ČR **ve dvou dnech** (pátek 14.00 – 22.00 hodin, sobota 8.00 – 14.00 hodin); v některých případech (volby do Poslanecké sněmovny, volba prezidenta republiky, volby do Evropského parlamentu) i v zahraničí. Volby do zastupitelstev obcí a volby do zastupitelstev krajů se konají na části území v souběhu s prvním kolem voleb do 1/3 Senátu, a to v pevném termínu, kterým je první celý týden v říjnu roku, v němž uplyne volební období.

Volby	Délka mandátu	Počet mandátů	Volební systém	Aktivní volební právo (volit)	Pasivní volební právo (být volen, kandidovat)
Poslanecká sněmovna	4 roky	200	Poměrný volební systém kandidátních listin	18 let	21 let
Senát	6 let (střídání třetiny každé 2 roky)	81	Většinový volební systém absolutní většiny	18 let	40 let
Prezident ČR	5 let	1	Většinový volební systém absolutní většiny	18 let	40 let
Zastupitelstva krajů	4 roky	cca 700	Poměrný volební systém kandidátních listin	18 let	18 let
Zastupitelstva obcí	4 roky	cca 63 000	Poměrný volební systém kandidátních listin	18 let	18 let
Parlament EU	5 let	21	Poměrný volební systém kandidátních listin	18 let	21 let

Volby do Poslanecké sněmovny

- Poslanecká sněmovna je jednou z komor Parlamentu ČR (čl. 15 odst. 2 Ústavy), která spolu se Senátem vykonává moc zákonodárnou
- má **200 poslanců**, kteří jsou **voleni na dobu 4 let** (čl. 16 odst. 1 Ústavy)
- konají se **ve 14 volebních krajích** (kopírují území samosprávných krajů)

- je v nich možno v zahraničí volit i korespondenčně (platí pro voliče zapsané ve zvláštním volebním okrsku v zahraničí)

Volby do Senátu

- Senát je jednou z komor Parlamentu ČR (čl. 15 odst. 2 Ústavy)
- skládá se z **81 senátorů**, kteří jsou **voleni na dobu 6 let**, přičemž každé dva roky se volí třetina senátorů (čl. 16 odst. 2 Ústavy)
- je nerozpuštělný
- konají se **každé dva roky ve třetině (27) volebních obvodů** pouze na území ČR (územní vymezení volebních obvodů pro volby do Senátu je stanoveno v příloze č. 3 zákona o volbách do Parlamentu)
- konají se (1. kolo) v prvním celém týdnu měsíce října společně s řádnými volbami do zastupitelstev krajů nebo do zastupitelstev obcí (čl. 17 odst. 3 Ústavy stanoví pevný termín voleb, resp. způsob jeho určení)
- zvolen je kandidát, který obdržel nadpoloviční většinu odevzdaných platných hlasů; v případě, že se tak nestane, je šestý den po ukončení hlasování zahájeno druhé kolo, ve kterém proti sobě stojí dva kandidáti, kteří se umístili na prvních dvou místech; pokud se na prvním místě umístilo více kandidátů se stejným počtem odevzdaných platných hlasů oprávněných voličů, postupují do druhého kola všichni tito kandidáti z prvního místa
- zvolen je ten, kdo získá ve druhém kole nejvíce odevzdaných platných hlasů; v případě rovnosti hlasů není zvolen žádný z kandidátů

Volby do zastupitelstev krajů

- kraj je vyšší územní samosprávný celek
- vyšší územní samosprávný celek je **samostatně spravován zastupitelstvem**
- **funkční období zastupitelstva je čtyřleté**
- rozhodující pro stanovení počtu členů zastupitelstva je počet obyvatel kraje k 1. lednu roku, v němž se konají volby [§ 31 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)]
- **konají se ve všech krajích** (kromě hlavního města Prahy)
- konají se v prvním celém týdnu měsíce října roku, v němž volební období uplyne, společně s volbami do Senátu

Volby do zastupitelstev obcí

- dle čl. 99 Ústavy se ČR člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky

- obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku = kraje
- **obec je samostatně spravována zastupitelstvem** (čl. 101 Ústavy)
- **funkční období zastupitelstva je čtyřleté**
- rozhodující pro stanovení počtu členů zastupitelstva obce je počet obyvatel obce k 1. lednu roku, v němž se konají volby [§ 68 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)]
- konají se **ve všech obcích, městysech, městech, územně členěných i nečleněných statutárních městech, hlavním městě Praze, městských obvodech a městských částech**
- konají se v prvním celém týdnu měsíce října roku, v němž volební období uplyne, společně s volbami do Senátu

Volba prezidenta republiky

- prezident republiky je hlavou státu
- je volen v přímých volbách (od roku 2013)
- volební období trvá **pět let** a začíná **dnem složení slibu**
- **volbu vyhláší předseda Senátu** (není-li funkce předsedy Senátu obsazena, vyhláší ji předseda Poslanecké sněmovny) tak, aby se případné druhé kolo volby prezidenta konalo nejpozději 30 dnů před uplynutím volebního období úřadujícího prezidenta
- koná se **na území ČR** (území ČR tvoří jeden volební obvod) i **v zahraničí**
- je v ní možno v zahraničí volit i korespondenčně (platí pro voliče zapsané ve zvláštním volebním okrsku v zahraničí)
- prezidentem je zvolen v prvním kole ten kandidát, který získal nadpoloviční většinu všech platných hlasů oprávněných voličů
- není-li takový kandidát, koná se za 14 dnů po začátku prvního kola druhé kolo volby, do kterého postupují 2 kandidáti, kteří obdrželi v prvním kole volby nejvíce odevzdaných platných hlasů; pokud se na prvním místě umístilo více kandidátů se stejným počtem hlasů, postupují do druhého kola všichni tito kandidáti pouze z prvního místa
- druhé kolo volby se koná i tehdy, účastní-li se ho pouze jeden kandidát
- prezidentem republiky je zvolen kandidát, který získal ve druhém kole nejvyšší počet platných hlasů, je-li takových kandidátů více, prezident republiky není zvolen a do 10 dnů se vyhlásí nová volba prezidenta

Volby do Evropského parlamentu

- Evropský parlament je zákonodárným orgánem EU – má celkem 720 poslanců pro období 2024-2029
- Českou republiku nadále zastupuje 21 europoslanců
- poslanci jsou voleni v přímých volbách občany EU
- **funkční období trvá 5 let**
- konají se v posledním roce funkčního období Evropského parlamentu
- vyhlašuje je prezident na základě rozhodnutí Rady EU nejpozději 90 dnů před jejich konáním
- **území ČR tvoří jeden volební obvod**
- je v nich možno v zahraničí volit i korespondenčně (platí pro voliče zapsané ve zvláštním volebním okrsku v zahraničí)

Mimořádné volby (blíže viz otázka č. 28)

5. Aktivní volební právo, překážky aktivního volebního práva

Aktivní volební právo = právo volit v jednotlivých druzích voleb

Podmínky aktivního volebního práva jsou upraveny v Ústavě a v příslušném volebním zákoně.

- **Čl. 18 odst. 3 Ústavy ČR** – právo volit má každý občan České republiky, který dosáhl věku **18 let**

Parlament České republiky (Poslanecká sněmovna a Senát)

- voličem je **státní občan ČR**, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku **nejméně 18 let**
- ve druhém kole voleb do Senátu může volit i občan, který alespoň druhý den konání druhého kola dosáhl věku **nejméně 18 let**.

Zastupitelstvo kraje

- do zastupitelstva kraje, může volit **státní občan ČR**, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku **nejméně 18 let** a je **přihlášen k trvalému pobytu v obci**, která náleží **do územního obvodu kraje**.

Zastupitelstvo obce

- voličem je občan obce, je-li **státním občanem ČR**, který alespoň v den voleb, a konají-li se volby ve dvou dnech, druhý den voleb, dosáhl věku **nejméně 18 let** a je v této obci **přihlášen k trvalému pobytu**;
- voličem je také státní občan jiného členského státu EU, který alespoň v den voleb, a konají-li se volby ve dvou dnech, druhý den voleb dosáhl věku **nejméně 18 let**, je **držitelem potvrzení o přechodném pobytu** nebo **povolení k trvalému pobytu na území ČR**, a je **přihlášen k pobytu v této obci**.

Prezident ČR

- právo volit má **státní občan ČR**, který alespoň druhý den volby dosáhl věku **nejméně 18 let**; ve druhém kole může volit i občan, který alespoň druhý den konání druhého kola volby prezidenta dosáhl věku **18 let**.

Evropský parlament

- na území ČR má právo volit každý **občan ČR**, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku **18 let**, a dále **občan jiného členského státu EU**, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let a je po dobu **nejméně 45 dnů přihlášen k trvalému pobytu** nebo **k přechodnému pobytu** na území ČR.

Překážky aktivního volebního práva

- jsou skutečnosti, které brání osobě, která jinak splňuje podmínky práva volit, toto právo realizovat až do doby, dokud překážky nepominou

Jedná se o:

- **omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu** (obecná překážka, která platí pro všechny druhy voleb)
- zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonu zabezpečovací detence (jen pro volby do zastupitelstva kraje a obce)
- výkon služby vojáka z povolání v zahraničí nebo výkon služby vojáka v záloze v zahraničí (jen pro volby do zastupitelstva kraje a obce)

Zásadní novinkou, kterou přináší zákon o správě voleb, je zrušení překážky práva volit spočívající v omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva (k tomu bylo přistoupeno na základě čl. 29 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením).

Každý volič může své volební právo **realizovat pouze jednou** při každých volbách (to platí i pro volby do Evropského parlamentu – není možno volit najednou ve více členských státech).

Osoby, kterým náleží právo volit, mohou realizovat hlasování:

- osobně ve volební místnosti podle místa trvalého pobytu;
- osobně prostřednictvím voličského průkazu ve volební místnosti v jiném volebním okrsku, než do kterého náleží podle místa trvalého pobytu (využitelnost voličského průkazu je však navázána na volební obvod – tedy např. ve volbách do zastupitelstva krajů může volič využít při hlasování na voličský průkaz jen volební místnosti na území daného kraje – nemůže tedy volit „jiné“ zastupitelstvo);
- osobně na základě změny volebního okrsku prostřednictvím informačního systému správy voleb (od roku 2027 alternativa k voličskému průkazu, kdy lze provést změnu okrsku online – platí však obdobná územní omezení jako v případě voličského průkazu);

- korespondenčním hlasováním (poprvé ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2025; platí pouze pro voliče, kteří budou zapsáni ve zvláštním volebním okrsku při zastupitelském úřadu v zahraničí).

Relevantní právní úprava

§ 3 odst. 5 zákona o správě voleb

§ § 1 odst. 4 zákona o volbách do Parlamentu

§ 4 odst. 1 a 2 zákona o volbách do zastupitelstev krajů

§ 4 odst. 1 a 2 zákona o volbách do zastupitelstev obcí

§ 4 zákona o volbě prezidenta

§ 5 zákona o volbách do Evropského parlamentu

6. Pasivní volební právo, překážky pasivního volebního práva

Pasivní volební právo = právo být volen

Každý může v týchž volbách kandidovat pouze jednou.

Překážkou ve výkonu práva být volen je omezení svéprávnosti k výkonu tohoto práva (obecná překážka platící pro všechny druhy voleb).

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR

- každý občan ČR, který má právo volit a alespoň druhý den voleb dosáhl věku 21 let a nemá ve dnech voleb omezenou svéprávnost k výkonu práva být volen.

Senát Parlamentu ČR

- každý občan ČR, který má právo volit a alespoň ve druhý den voleb dosáhl věku 40 let a nemá ve dnech voleb omezenou svéprávnost k výkonu práva být volen.

Zastupitelstva krajů a obcí

- členem zastupitelstva může být zvolen každý volič, který nemá ve dnech voleb překážku ve výkonu volebního práva spočívající v zákonem stanoveném omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonu zabezpečovací detence nebo omezenou svéprávnost k výkonu práva být volen.

Prezident ČR

- občan, který je volitelný do Senátu
- nesmí být zvolen více než dvakrát za sebou.

Evropský parlament

- poslancem Evropského parlamentu může být v ČR zvolen každý občan ČR a každý občan jiného členského státu EU, který je na území ČR nejpozději druhý den voleb po dobu nejméně 45 dnů přihlášen k trvalému pobytu nebo k přechodnému pobytu, alespoň druhý den voleb dosáhl věku 21 let a není omezena jeho svéprávnost k výkonu práva být volen;
- jde-li o občana jiného členského státu EU, nesmí být v členském státě, jehož je státním občanem, zbaven práva být volen do Evropského parlamentu; je-li zároveň občanem více členských států, nesmí být zbaven práva být volen do Evropského parlamentu ani v jednom z nich.

Relevantní právní úprava

čl. 19 a 57 Ústavy

§ 25 a 57 zákona o volbách do Parlamentu

§ 5 zákona o volbách do zastupitelstev krajů

§ 5 zákona o volbách do zastupitelstev obcí

§ 6 zákona o volbách do Evropského parlamentu

7. Volby jako výkon státní správy včetně hrazení výdajů

- činnost volebních orgánů je výkonem státní správy
- výdaje volebních orgánů spojené s volbami se hradí ze státního rozpočtu
- Ministerstvo financí poskytuje krajům a jejich prostřednictvím obcím, které se nacházejí v jejich správních obvodech, **příspěvek v rozsahu nezbytně nutném na úhradu výdajů spojených s výkonem státní správy na úseku voleb a na výdaje vyplývající z nároků členů okrskových volebních komisí** (nejedná se již o dotaci)
- uznatelné výdaje územních samosprávných celků spojených s volbami včetně výdajů na činnost okrskových volebních komisí, které se hradí ze státního rozpočtu, stanoví **vyhláška Ministerstva financí č. 405/2025 Sb., o stanovení uznatelných výdajů územních samosprávných celků spojených s volbami** (dále jen „vyhláška MF“)
- z příspěvku se hradí nároky členů okrskových volebních komisí, výdaje na činnost úřadu, roznos hlasovacích lístků, fungování komise a zajištění volební místnosti
- základní částka pro kraj je stanovena vyhláškou MF
- pro obec příspěvek, jehož výši určí Ministerstvo vnitra, sestává ze 4 složek – prostředků na:
 - a) zjištění a vybavení volebních místností (vychází se z počtu volebních okrsků v obci ke dni vyhlášení voleb),
 - b) dodání hlasovacích lístků voličům (vychází se z počtu voličů v obci ke dni vyhlášení voleb),
 - c) výkon správních činností obecního úřadu (např. výdaje na práci přesčas, dohody o provedení práce pro brigádníky, kancelářské potřeby) a
 - d) odměny členů okrskových volebních komisí (vychází se z počtu volebních okrsků v obci a průměrného počtu členů komise).
- Ministerstvo financí bude poskytovat příspěvek na základě písemného rozhodnutí o poskytnutí příspěvku vydaného do 40 dnů přede dnem voleb
- příspěvek, který nebude územním samosprávným celkem použit ve lhůtě pro použití příspěvku stanovené v rozhodnutí o poskytnutí příspěvku, je územní samosprávný celek povinen vrátit do státního rozpočtu; obce nepoužité příspěvky vrátí prostřednictvím krajů

- uznatelnými výdaji územních samosprávných celků jsou:
 - **běžné uznatelné výdaje** – např. na základní kancelářské potřeby, flash disk do výše 200 Kč, dopravu související s přípravou voleb a plněním úkolů spojených s volbami zabezpečovanou územním samosprávným celkem, nájem nebytových prostor pro činnost OVK nebo školení OVK, nelze-li využít vlastní prostory obce, oddělení prostoru pro úpravu hlasovacích lístků do výše 2 000 Kč včetně DPH, distribuci hlasovacích lístků voličům do výše 8,18 Kč na jednoho voliče, zvláštní odměny za výkon funkce člena OVK
 - **zvláštní uznatelné výdaje** – např. na telefonní spojení do každé volební místnosti, související s aplikací eDoklady (zajištění internetového připojení ve volební místnosti, nákup mobilního zařízení do výše 2 000 Kč včetně DPH/jeden volební okrsek/jednou za 4 roky)
 - **mimořádné uznatelné výdaje** – souvisí s vyhlášeným mimořádným nebo krizovým opatřením

Relevantní právní úprava

§ 71 - § 75 zákona o správě voleb

Prováděcí vyhláška k ZSV (§ 11 - § 13)

Vyhláška MF

8. Pravomoc prezidenta republiky ve volebním procesu

- dle čl. 63 odst. 1 písm. f) Ústavy **vyhlašuje prezident volby do Poslanecké sněmovny a Senátu**

Prezident republiky vyhlašuje řádné volby

- ❖ do Parlamentu ČR nejpozději 90 dnů před jejich konáním (§ 1 odst. 3 zákona o volbách do Parlamentu)
 - ❖ do zastupitelstev obcí nejpozději 90 dnů před jejich konáním (§ 3 odst. 1 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)
 - ❖ do zastupitelstev krajů nejpozději 90 dnů před jejich konáním (§ 3 odst. 1 zákona o volbách do zastupitelstev krajů)
 - ❖ do Evropského parlamentu nejpozději 90 dnů před jejich konáním (§ 3 odst. 2 zákona o volbách do Evropského parlamentu) na základě rozhodnutí Rady Evropské unie.
- **rozhodnutí o vyhlášení voleb se vyhlašuje ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv**; za den vyhlášení voleb se považuje den, kdy bylo rozhodnutí o vyhlášení voleb vyhlášeno ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv.

Prezident republiky dále vyhlašuje některé mimořádné volby, a to

- ❖ opakované volby do Senátu (§ 79 odst. 3 zákona o volbách do Parlamentu) - stanoví den jejich konání tak, aby se konaly nejpozději 90 dnů poté, co nastal důvod jejich konání, a zároveň 80 dnů před jejich konáním
- ❖ opakované hlasování do Senátu (§ 79 odst. 4 zákona o volbách do Parlamentu ČR) – do 30 dnů poté, kdy mu bylo oznámeno prostřednictvím Ministerstva vnitra usnesení soudu
- ❖ doplňovací volby do Senátu v příslušném volebním obvodu, kde byl senátor zvolen (§ 80 odst. 1 zákona o volbách do Parlamentu), zanikne-li v průběhu volebního období z jakéhokoliv důvodu mandát tohoto senátora a stanoví den jejich konání tak, aby se konaly do 90 dnů po zániku mandátu senátora a zároveň nejpozději 80 dnů před jejich konáním.

Rozhodnutí prezidenta republiky vyžaduje ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády (čl. 63 odst. 3 Ústavy).

9. Struktura volebních orgánů, jejich působnost a úkoly

Výčet volebních orgánů, který je obecně platný pro všechny druhy voleb, je **stanoven v § 6 zákona o správě voleb**.

Činnost volebních orgánů je výkonem státní správy. Výkon jejich působnosti nelze přenést veřejnoprávní smlouvou (speciální úprava vylučující použití části páte správního řádu).

❖ **Státní volební komise** (dále jen „SVK“)

- **stálý volební orgán**
- předsedou SVK je **ministr vnitra**
- členem může být pouze zaměstnanec ČR zařazený v Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, Ministerstvu zahraničních věcí, Ministerstvu spravedlnosti, Ministerstvu obrany, Ministerstvu zdravotnictví, Ministerstvu práce a sociálních věcí, Českém statistickém úřadu nebo v Kanceláři prezidenta republiky
- členy a náhradníky SVK, s výjimkou jejího předsedy, jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra vnitra

Stěžejní úkoly

- koordinuje a kontroluje organizační a technickou přípravu, průběh a provedení voleb,
- losuje čísla hlasovacích lístků pro volby do Poslanecké sněmovny, volbu prezidenta republiky, volby do zastupitelstev krajů a volby do Evropského parlamentu,
- umožňuje přítomnost dalších osob při sčítání hlasů okrskovou volební komisí,
- schvaluje zápis o výsledku voleb vyhotovený ČSÚ,
- vyhlašuje celkové výsledky voleb sdělením ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv,
- vylosuje do 7 dnů od vyhlášení voleb pro každou oblast v zahraničí volební kraj, kterému jsou podřazeny zvláštní volební okrsky z dané oblasti v zahraničí (tj. volební kraj, do kterého budou přičítány hlasy odevzdané prezenčně i korespondenčně z této oblasti v zahraničí; losuje se ze 4 největších krajů – hl. m. Praha, Středočeský, Jihomoravský a Moravskoslezský kraj tak, aby hlasy byly rovnoměrně rozloženy)

- vydá kandidátům zvoleným za poslance, senátory, poslance Evropského parlamentu osvědčení o tom, že druhým dnem voleb byli zvoleni, a to do 1 měsíce od uveřejnění výsledků voleb

Pro účely organizačně technického zabezpečení činnosti SVK zřizuje ministr vnitra sekretariát tvořený zaměstnanci ČR zařazenými v Ministerstvu vnitra.

❖ **Ministerstvo vnitra**

- řídí, zajišťuje a kontroluje organizační a technickou přípravu, průběh a provedení voleb
- zajišťuje výrobu volebních materiálů, organizačně výrobu hlasovacích lístků a sjednává smlouvu s dodavatelem hlasovacích lístků a volebních materiálů,
- projednává a registruje kandidátní listiny při volbě prezidenta republiky a volbách do Evropského parlamentu (blíže viz otázka č. 11)
- kontroluje u volebních orgánů (krajských úřadů, pověřených obecních úřadů, obecních úřadů, okrskových volebních komisí) organizační a technickou přípravu, průběh a provedení voleb
- ověřuje odbornou způsobilost na úseku voleb a vydává osvědčení o odborné způsobilosti na úseku voleb pro zaměstnance kraje zařazené do krajského úřadu
- při volbách do Evropského parlamentu plní úlohu komunikační centrály pro vzájemnou výměnu informací s jinými členskými státy o kandidátech a voličích z členských států
- poskytne podklady při změně ve vymezení volebních obvodů do Senátu Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu

❖ **Ministerstvo zahraničních věcí**

- volební orgán ve volbách, v nichž mohou voliči hlasovat také v zahraničí, tj. při volbě prezidenta republiky, volbách do Poslanecké sněmovny a do Evropského parlamentu
- při ostatních druhích voleb, které probíhají pouze na území ČR, zajišťuje, aby zastupitelské úřady informovaly voliče o možnosti požádat o voličský průkaz, který jim umožní hlasovat ve volbách do Senátu, do zastupitelstev krajů a zastupitelstev obcí na území ČR

Stěžejní úkoly

- řídí, zajišťuje a kontroluje organizační a technickou přípravu, průběh a provedení voleb v zahraničí

- předává Ministerstvu vnitra a ČSÚ údaje o zvláštních volebních okrscích, po zjištění celkových výsledků voleb předává Ministerstvu vnitra volební dokumentaci zaslanou zastupitelskými úřady

❖ **Český statistický úřad** (dále jen „ČSÚ“)

- zajišťuje a metodicky podporuje zjišťování, zpracování a zpřístupňování výsledků voleb
- vypracovává systém zjišťování výsledků voleb včetně programového vybavení,
- vytváří pracoviště v obcích, které stanoví Ministerstvo vnitra vyhláškou, sloužící k převzetí výsledků voleb z jednotlivých volebních okrsků (tzv. přebírací místa) – jedná se v zásadě o pověřené obecní úřady, z praktických důvodů však přebírací místo může být zřízeno i u jiné obce (typicky v územně členěných statutárních městech a v Praze)
- provádí školení určených členů okrskových volebních komisí k systému zjišťování výsledků voleb ve spolupráci s krajskými úřady a pověřenými obecními úřady
- vyhotovuje a zveřejňuje registry a číselníky kandidátů a volebních stran
- zveřejňuje na svých internetových stránkách průběžně zjištěné výsledky hlasování ve volebních okrscích; při volbách do Evropského parlamentu zveřejňuje zjištěné výsledky hlasování poté, co uplynula doba stanovená k uzavření volebních místností na území členských států EU
- zpracovává celkové výsledky voleb a zápis o celkovém výsledku voleb předává Státní volební komisi

❖ **krajský úřad** (blíže viz otázka č. 10) – rozumí se také Magistrát hl. m. Prahy

❖ **pověřený obecní úřad**

- *v územně členěných statutárních městech magistrát; úkoly na úseku voleb však mohou zabezpečovat i úřady městských částí nebo úřady městských obvodů, kterým to magistrát svěřil svým statutem*
- *v hlavním městě Praze úřad městské části stanovený v příloze k zákonu o správě voleb (Magistrát hl. m. Prahy si musí ponechat toto postavení ve vztahu k volbám do Zastupitelstva hl. m. Prahy)*
- zajišťuje a kontroluje organizační a technickou přípravu, průběh a provedení voleb ve svém správním obvodu

- zajišťuje a provádí školení členů okrskových volebních komisí k zásadám hlasování, zajišťuje školení k systému zjišťování výsledků voleb, které provádí ČSÚ
- informuje obecní úřad o termínech školení a účasti na školení
- podílí se na distribuce volebních materiálů
- zajišťuje plnění úkolů stanovených zákonem pro obecní úřad, který je v jeho správním obvodu, kde obecní úřad nebo starosta nemůže splnit své úkoly ve stanovené lhůtě – jedná se o úkony technického charakteru
- registruje kandidátní listiny pro volby do zastupitelstev obcí

pověřený obecní úřad v sídle volebního obvodu – registrační úřad pro volby do Senátu (sídla volebních obvodů stanoví zákon o volbách do Parlamentu)

❖ **obecní úřad** (zahrnuje také městský úřad, úřad městyse, úřad městské části nebo městského obvodu a magistrát územně nečleněného statutárního města)

Plní úkoly, které byly do konce roku 2025 svěřeny starostovi obce, a to:

- vytváří volební okrsky
- zajišťuje informování voličů o době a místě konání voleb na území obce
- stanovuje nejnižší počet členů okrskové volební komise
- svolává první zasedání okrskové volební komise a písemně vyrozumí členy okrskové volební komise, jejichž účast na školení je povinná, o termínech školení k zásadám hlasování a k systému zjišťování výsledků voleb.

Dále:

- zajišťuje pro okrskové volební komise volební místnosti a jejich vybavení, potřebné pracovní síly a pomocné prostředky
- zajišťuje místnosti pro činnost pracoviště ČSÚ a poskytuje součinnost při zajištění potřebných pracovních sil a technických zařízení pro toto pracoviště
- zajišťuje telefonní spojení do každé volební místnosti v územním obvodu obce a zaznamenává údaje o telefonním čísle a adrese volební místnosti a údaj o bezbariérovém přístupu do volební místnosti do registru okrskových volebních komisí
- vydává voličské průkazy a zapisuje údaje o hlasování voliče v jiném volebním okrsku do seznamu voličů v rámci informačního systému správy voleb
- zajišťuje dodání hlasovacích lístků voličům a okrskovým volebním komisím,
- předává okrskovým volebním komisím výpisy voličů

❖ **starosta** (zahrnuje starostu obce, městyse, města, městské části nebo městského obvodu a primátora územně nečleněného statutárního města)

- jmenuje a odvolává zapisovatele okrskové volební komise
- jmenuje členy do okrskových volebních komisí, není-li naplněn stanovený nejnižší počet, a odvolává je.

❖ **zastupitelský úřad** (= velvyslanectví a konzulární úřad České republiky, s výjimkou konzulárního úřadu vedeného honorárním konzulárním úředníkem)

- zajišťuje a kontroluje organizační a technickou přípravu, průběh a provedení voleb konaných v zahraničí v rámci svého územního obvodu
- zajišťuje podle místních podmínek informování voličů o době a místě konání voleb, o možnosti zápisu voliče k hlasování ve zvláštním volebním okrsku a o způsobu hlasování, včetně korespondenčního hlasování
- zapisuje do seznamu voličů údaje o hlasování ve zvláštním volebním okrsku
- zajišťuje korespondenční hlasování (tj. přijímání žádostí, zaznamenávání žádostí do seznamu voličů, rozesílání písemností pro korespondenční hlasování a jejich zpětný příjem, evidence, uložení na bezpečném místě a následné předání zvláštní okrskové volební komisi)
- vydává voličské průkazy
- zapisuje údaje o možnosti voliče hlasovat v jiném volebním okrsku
- provádí školení členů zvláštních okrskových volebních komisí
- zajišťuje výrobu nebo rozmnožení hlasovacích lístků pro hlasování ve volební místnosti
- zajišťuje pro zvláštní okrskovou volební komisi volební místnost a vybavení
- zasílá Ministerstvu zahraničních věcí volební dokumentaci převzatou od zvláštních okrskových volebních komisí

❖ **okrsková volební komise** (blíže viz otázka č. 12)

❖ **zvláštní okrsková volební komise** (blíže viz otázka č. 12)

- plní úkoly pouze při volbách, v nichž lze hlasovat v zahraničí, tj. ve volbách do Poslanecké sněmovny, volbě prezidenta republiky a ve volbách do Evropského parlamentu

Relevantní právní úprava

§ 6 - § 21 zákona o správě voleb

úkoly dále vyplývají z jednotlivých volebních zákonů

10. Působnost a úkoly krajského úřadu ve volbách

Krajský úřad (též Magistrát hlavního města Prahy)²

- zajišťuje a kontroluje organizační a technickou přípravu, průběh a provedení voleb ve svém správním obvodu,
- v případech, kdy pověřený obecní úřad nemůže zajistit úkoly stanovené mu zákonem, zajistí jejich plnění krajský úřad³, a to i po stanovené lhůtě (jedná se o úkony technického charakteru, neuplatní se tedy na úkoly pověřeného obecního úřadu v registračním řízení při volbách do zastupitelstev obcí)
- kontroluje u (nižších) volebních orgánů organizační a technickou přípravu, průběh a provedení voleb
- ověřuje odbornou způsobilost na úseku voleb a vydává osvědčení o odborné způsobilosti na úseku voleb pro zaměstnance obce zařazené do pověřeného obecního úřadu
- registrační úřad pro volby do Poslanecké sněmovny a pro volby do zastupitelstev krajů pro volební obvod, který je jeho správním obvodem
- vydává kandidátům zvoleným za člena zastupitelstva kraje osvědčení o zvolení, a to nejpozději do ustavujícího zasedání zastupitelstva

² Podle § 31 odst. 1 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze platí, že orgány hlavního města Prahy vykonávají přenesenou působnost, která je zvláštním zákonem svěřena orgánům krajů.

³ V případě městské části v hl. m. Praze určeném Statutem hl. m. Prahy Magistrát hl. m. Prahy.

11. Působnost a úkoly registračního úřadu ve volbách

registrační úřad = specifický volební orgán, u kterého se podávají kandidátní listiny pro daný druh voleb, který následně vede řízení o jejich registraci

- místní příslušnost nelze měnit
- věcná příslušnost vyplývá z vymezení registračního úřadu pro jednotlivé druhy voleb

Registračním úřadem je

- **Ministerstvo vnitra** pro volby do Evropského parlamentu a pro volbu prezidenta republiky
- **pověřený obecní úřad v sídle volebního obvodu** pro volby do Senátu
- **krajský úřad** pro volby do Poslanecké sněmovny pro volební obvod, který je jeho správním obvodem
- **krajský úřad** pro volby do zastupitelstev krajů pro volební obvod, který je jeho správním obvodem
- **pověřený obecní úřad** pro volby do zastupitelstev obcí, do jehož správního obvodu obec patří⁴
- **Magistrát hlavního města Prahy** pro volby zastupitelstva obce, pokud jde o zastupitelstvo hl. m. Prahy, a
- **úřad městské části hl. m. Prahy** stanovený v příloze k zákonu o správě voleb, pokud jde o zastupitelstvo městské části hl. m. Prahy

Působnost registračního úřadu

- vede registrační řízení
- losuje čísla hlasovacích lístků pro volby do Senátu a pořadí volebních stran na hlasovacím lístku pro volby do zastupitelstev obcí
- zajišťuje výrobu hlasovacích lístků pro volební obvody, pro které je registračním úřadem

⁴ Registračním úřadem již není od roku 2026 obecní úřad v obcích, v nichž rada obce zřídila alespoň 2 odbory (šlo o neurčitou a proměnlivou skupinu obcí).

12. Ustavení, působnost a úkoly okrskové volební komise a zvláštní okrskové volební komise ve volbách

Okrsková volební komise

- ustavuje se pro každý volební okrsek
- minimální počet členů komise se sjednocuje na 5; ve volebních okrscích do 400 voličů může být komise čtyřčlenná
- obecní úřad s přihlédnutím k počtu voličů může stanovit minimální počet vyšší (prakticky je tento počet překročen, pokud právo delegace do komise využije většina volebních stran)
- obecní úřad zapíše tento počet do registru okrskových volebních komisí nejpozději 60 dnů přede dnem voleb
- v čele komise stojí předseda, kterého v nepřítomnosti zastupuje místopředseda
- členem komise je také zapisovatel
- ve volební místnosti musí být trvale přítomen předseda nebo místopředseda komise a alespoň nadpoloviční většina všech jejích členů; v případě čtyřčlenné komise je požadavek zmírněn na přítomnost alespoň 2 členů
- jedna komise zabezpečuje úkoly pro všechny volby konané v souběhu; při ustavení je třeba dbát pravidel, kdo má právo delegovat své členy do komise (tedy každá volební strana, která kandiduje ve volbách v daném okrsku)

Úkoly komise

- zajišťuje pořádek ve volební místnosti a řádný průběh hlasování
- sčítá hlasy a vyhotovuje zápis o průběhu a výsledku hlasování
- odevzdává volební dokumentaci do úschovy obecnímu úřadu, výjimkou 1 vyhotovení zápisu o průběhu a výsledku hlasování

Podmínky členství

- pouze občan ČR, ve volbách do Evropského parlamentu a volbách do zastupitelstev obcí i občan jiného členského státu EU, který
 - o ke dni složení slibu dosáhl věku 18 let a je plně svéprávný a
 - o není kandidátem ve volebním okrsku, pro který okrsková volební komise vykonává svou činnost
- členství v komisi vzniká složením slibu na prvním zasedání komise - slib skládá člen tak, že se podepíše pod písemné znění slibu; dodatečné složení slibu je možné nejpozději před zahájením hlasování, pokud osoba, která se nedostavila na první zasedání komise, do 2 pracovních dnů svoji nepřítomnost omluvila

Delegování členů a náhradníků

- každá volební strana, jejíž kandidátní listina byla pro dané volby zaregistrována, může delegovat 1 člena a 1 náhradníka do každého volebního okrsku, kde je její kandidátní listina zaregistrována (omezení na 1 člena a 1 náhradníka platí

i pro případ, že tatáž volební strana kandiduje ve více volbách konaných souběžně, jejichž volební obvody se překrývají; registr okrskových volebních komisí vícenásobnou nominací téže volební straně neumožní)

- ve volbě prezidenta republiky též politická strana a politické hnutí, které mají zastoupení v Poslanecké sněmovně
- provede zmocněnec volební strany, nezávislý kandidát, navrhuje občan ve volbě prezidenta republiky, popř. jím pověřená osoba, nejpozději 36 dnů přede dnem voleb prostřednictvím registru okrskových volebních komisí (zapíše jméno, příjmení, datum narození a adresu místa trvalého pobytu delegovaných osob, může uvést jejich adresu pro doručování, adresu elektronické pošty, telefonní číslo a údaj, do které komise mají být zařazeni)
- obecní úřad ověří splnění podmínek členství u delegovaných osob; nepodaří-li se delegovanou osobu identifikovat, k její delegaci se nepřihlíží
- volební strana, jejíž kandidátní listina byla dodatečně zaregistrována rozhodnutím soudu, může delegaci provést do 10 dnů přede dnem voleb

Jmenování členů starostou

- starosta jmenuje nejpozději 41 dnů přede dnem voleb zapisovatele a není-li delegací dosaženo nejnižšího počtu členů komise stanoveného obecním úřadem, jmenuje starosta před jejím prvním zasedáním členy na neobsazená místa
- pokud v průběhu voleb počet členů komise poklesne pod stanovený počet a nejsou-li náhradníci, jmenuje starosta na neobsazená místa další členy

První zasedání komise

- svolá obecní úřad nejpozději 21 dnů přede dnem voleb
- pozvánku zašle prostřednictvím registru okrskových volebních komisí členům, kteří mají datovou schránku nebo je u nich v registru uvedena adresa elektronické pošty, ostatním členům na doručovací adresu uvedenou v registru, na adresu evidovanou v základním registru obyvatel jako doručovací, případně na adresu místa trvalého pobytu
- obecní úřad zároveň vyvěsí oznámení o prvním zasedání komise na úřední desce; pozvánky se pokládají za doručené dnem vyvěšení tohoto oznámení (fikce doručení)
- komise na prvním zasedání určí hlasováním z přítomných členů předsedu a místopředsedu; nedojde-li takto k určení členů, kteří mají vykonávat tuto funkci, určí se losem (do hlasování, resp. losování, se nezařazuje zapisovatel, který však může hlasovat a dojde-li na losování, pak losování řídí)

Jednání komise

- komise je schopná se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů

- usnesení je přijato, vyslovila-li se pro ně nadpoloviční většina přítomných členů (v případě rovnosti hlasů není usnesení přijato)
- předseda, místopředseda a zapisovatel komise mají povinnost účastnit se školení k zásadám hlasování a k systému zjišťování a zpracování výsledků hlasování; sankce za nesplnění této povinnosti v podobě snížení odměny za výkon funkce se neuplatní, jestliže k vylosování funkce nebo novému jmenování zapisovatele došlo až poté, kdy účast na školení již nelze zajistit (školení již proběhlo).

Zánik členství

- dnem ukončení činnosti komise (blíže viz otázka č. 26)
- okamžikem, kdy předseda komise obdrží písemné prohlášení o vzdání se funkce člena komise; písemné prohlášení nelze vzít zpět
- okamžikem, kdy předseda komise obdrží písemné odvolání člena komise tím, kdo jej delegoval nebo jmenoval
- okamžikem, kdy člen komise přestane splňovat podmínky členství nebo
- v den konání voleb, nevykonává-li člen komise svoji funkci a jeho nepřítomnost trvá nepřetržitě déle než 2 hodiny.

Zvláštní okrsková volební komise

- plní úkoly pouze při volbách, v nichž lze hlasovat v zahraničí (volby do Poslanecké sněmovny, Evropského parlamentu a volba prezidenta republiky)
- ustavuje se pro každý zvláštní volební okrsek zřizovaný při zastupitelském úřadu ČR v zahraničí
- má alespoň 3 členy

Sestavování komise

- vedoucí zastupitelského úřadu nejpozději 30 dnů přede dnem voleb jmenuje předsedu a zapisovatele (tito nemají povinnost účastnit se školení jako u běžných okrskových volebních komisí) a případně další členy komise
- volební strana může delegovat 1 člena a 1 náhradníka do komise, v jejímž zvláštním volebním okrsku lze pro její kandidátní listinu hlasovat (pro volbu prezidenta republiky též politická strana a hnutí, které mají zastoupení v Poslanecké sněmovně)
- nepodaří-li se sestavit alespoň tříčlennou komisi, zajistí její úkoly vedoucí zastupitelského úřadu a zapisovatel komise
- první zasedání komise svolá vedoucí zastupitelského úřadu tak, aby se uskutečnilo nejpozději 21 dnů přede dnem voleb – delegovaný člen se zasedání účastnit nemusí

Úkoly komise

- zajišťuje pořádek ve volební místnosti a řádný průběh hlasování

- sčítá hlasy včetně hlasů odevzdaných v korespondenčním hlasování a vyhotovuje zápis o průběhu a výsledku hlasování
- odevzdá volební dokumentaci zastupitelskému úřadu

Relevantní právní úprava

§ 18 a 19 zákona o správě voleb

§ 37 - § 44 zákona o správě voleb

13. Volební okrsky a volební obvody

Volební okrsek = základní územní jednotka pro všechny druhy voleb

- příslušnost dána primárně adresou místa trvalého pobytu voliče
- na území každé obce musí být vytvořen alespoň 1 volební okrsek (území volebního okrsku nesmí náležet do území více obcí ani do území více volebních obvodů)
- stanovuje obecní úřad a zapisuje je do základního registru územní identifikace, adres a nemovitostí jako účelové území prvky

Základní kritéria při stanovení:

- 1) **bezezbytková skladebnost** (do celého území obce)
 - 2) zachovává se **přirozený územní celek**
 - 3) je zajištěna **dostupnost volebních místností** (na každý okrsek připadá 1 volební místnost)
 - i voliči ze vzdálených osad a samot musí mít možnost dostavit se do volební místnosti, stejně tak okrsková volební komise musí být schopná se za nimi dostavit s přenosnou volební schránkou, pokud o takové hlasování požádají
 - 4) **počet voličů příslušejících k volebnímu okrsku umožňuje řádný průběh hlasování a sčítání hlasů a účelné a hospodárné vynakládání prostředků** na zajištění volebních místností a činnosti okrskových volebních komisí na území obce
- je umožněno i vytvoření okrsku ve vzdálené části obce pro malý počet voličů, i když to zákon výslovně nestanoví
 - **změny** ve vymezení volebních okrsků **nelze provádět v době od vyhlášení voleb do vyhlášení celkových výsledků Státní volební komisí** – „uzamčení“ volebních okrsků zajišťuje Ministerstvo vnitra prostřednictvím informačního systému územní identifikace (fixace je nutná pro sestavení výpisů ze seznamu voličů pro okrskové volební komise)
 - změnu počtu (snížení/zvýšení) volebních okrsků na území obce může obecní úřad provést se souhlasem Ministerstva vnitra, aby nedocházelo k jejich neuváženému navyšování nebo snižování, které by ohrožovalo řádný průběh voleb v obci – návrh změny (vytvoření nebo zrušení volebního okrsku) a její odůvodnění zašle obecní úřad Ministerstvu vnitra prostřednictvím krajského úřadu; Ministerstvo vnitra oznámí výsledek posouzení návrhu obecnímu úřadu a krajskému úřadu
 - pokud obecní úřad mění (posouvá) hranice volebních okrsků, ale jejich počet zůstává stejný, o změně neprodleně vyrozumí krajský úřad

Zvláštní volební okrsky

- vytvářejí se při zastupitelských úřadech (tj. velvyslanectvích a konzulárních úřadech ČR, s výjimkou konzulárního úřadu vedeného honorárním konzulárním úředníkem) pro hlasování v zahraničí
- **území zvláštního volebního okrsku je vymezeno územním obvodem zastupitelského úřadu**
- pro každou oblast v zahraničí pro volby do Poslanecké sněmovny Státní volební komise vylosuje volební kraj, kterému jsou podřazeny zvláštní volební okrsky z dané oblasti v zahraničí

Volební obvody

= vymezeny v jednotlivých volebních zákonech

❖ pro volby do Poslanecké sněmovny

- volební kraje (vyšší územní samosprávné celky)

❖ pro volby do Senátu

- 81 senátních volebních obvodů
- vymezeny taxativním výčtem obcí nebo katastrálních území, případně jejich částí, včetně jejich sídel v příloze zákona o volbách do Parlamentu
- jsou stanovena obecná pravidla pro případy, které si vyžádají změnu územního vymezení senátních volebních obvodů (např. při sloučení obcí, z nichž každá náleží do jiného volebního obvodu, nebo případ, kdy se k obci připojí jiná obec ze sousedního volebního obvodu nebo dojde ke vzniku nové obce oddělením části obce)
- senátní volební obvody se mají za účelem zachování rovnosti volebního práva měnit nejdříve po 12 letech od poslední změny - nejde o úplné zakonzervování volebních obvodů (čl. 16 odst. 2 Ústavy)
- vládě se ukládá povinnost předkládat v letech, kdy se nekonají volby jedné třetiny senátorů, Poslanecké sněmovně a Senátu zprávu o počtech voličů v jednotlivých volebních obvodech pro volby do Senátu včetně procentuální odchylky v jednotlivých volebních obvodech od průměrného počtu voličů na volební obvod – za relevantní se považuje odchylka 15 %, kterou Ústavní soud považuje za rozumnou a ospravedlnitelnou, která nezakládá porušení ústavního principu rovnosti volebního práva
- jsou účelovým územním prvkem vedeným v základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí
- editorem identifikačních a lokalizačních údajů volebních obvodů v registru je Český úřad zeměměřický a katastrální – při změně v jejich vymezení mu poskytne Ministerstvo vnitra potřebné podklady

❖ **pro volby do zastupitelstev krajů**

- území vyššího územního samosprávného celku s výjimkou hlavního města Prahy

❖ **pro volby do zastupitelstev obcí**

- všechny obce, městské části a městské obvody územně členěných statutárních měst, městské části hl. m. Prahy

❖ **pro volbu prezidenta republiky a volby do Evropského parlamentu**

- území České republiky

Relevantní právní úprava

§ 4 zákona o správě voleb

§ 26, § 59, § 59a, § 59b zákona o volbách do Parlamentu

§ 2 odst. 2 zákona o volbách do zastupitelstev krajů

§ 2 odst. 2 zákona o volbách do zastupitelstev obcí

§ 3 odst. 2 zákona o volbě prezidenta

§ 2 odst. 3 zákona o volbách do Evropského parlamentu

14. Informační systém správy voleb

- zřízen zákonem o správě voleb jako informační systém veřejné správy
- použije se poprvé pro volby, které se budou konat v roce 2028
- nové, jednotné informační zázemí pro administrativní činnost ve volebních agendách
- součást kritické infrastruktury
- správcem Ministerstvo vnitra

Složen ze 4 základních modulů:

- 1) **seznam voličů** - jednotná centrální databáze rušící stávající rozdrobenou strukturu stálých seznamů voličů vedených u jednotlivých obecních úřadů a zvláštních seznamů voličů vedených u zastupitelských úřadů
 - o bude vytvořen do 18 měsíců od nabytí účinnosti zákona o správě voleb (tj. do 1. 7. 2027) - do té doby se použijí stálé seznamy voličů, dodatky ke stálým seznamům voličů a zvláštní seznamy voličů a výpisy z těchto seznamů podle dosavadních volebních zákonů (*viz přechodné ustanovení § 84 odst. 3 zákona o správě voleb*)
 - o volič je zařazen do volebního okrsku automaticky propojením kódu adresního místa s volebním okrskem v základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí
 - o čerpá údaje ze základního registru obyvatel
 - o obsahuje i údaje o osobách, které se teprve mají stát voliči
 - o **pro volby do zastupitelstev obcí budou součástí seznamu automaticky i občané jiných členských států EU, kteří mají na území ČR trvalý pobyt nebo přechodný pobyt** (tj. držitelé potvrzení o přechodném pobytu, resp. osvědčení o registraci); jejich zápis do seznamu již nebude podmíněn žádostí
 - o žádost občana jiného členského státu EU však nadále zůstane podmínkou pro zavedení do seznamu voličů pro účely voleb do Evropského parlamentu
 - žádost může volič podat u kteréhokoli obecního úřadu nebo zastupitelského úřadu nejpozději 39 dnů přede dnem voleb; k žádosti přiloží čestné prohlášení
 - úřad žadatele nejpozději 15 dnů přede dnem voleb vyrozumí o tom, jak byla jeho žádost vyřízena
 - o volič si může u kteréhokoli obecního úřadu nebo prostřednictvím portálu veřejné správy nebo informačního systému správy voleb (dále je „ISSV“) s využitím prostředku pro elektronickou identifikaci ověřit, jaké údaje jsou o něm v seznamu voličů vedeny

Obsahuje údaje:

- o příslušnosti voliče k volebnímu okrsku, a to ode dne vyhlášení voleb
 - o tom, že volič hlasuje ve zvláštním volebním okrsku, a adresu místa mimo území ČR, kde pobývá
 - o oznámení voliče o hlasování v jiném volebním okrsku
 - o tom, že volič hlasuje ve volebním okrsku, ve kterém sídlí věznice, nemocnice nebo obdobné zařízení
 - o podání žádosti o voličský průkaz a o jeho vydání
 - o vydání písemností ke korespondenčnímu hlasování
 - o tom, že volič – občan jiného členského státu EU požádal o zápis do seznamu voličů v ČR pro účely voleb do Evropského parlamentu
 - součástí je i evidence vydaných voličských průkazů
- Ministerstvo vnitra zpřístupňuje v ISSV obecním úřadům soupisy voličů pro dodání hlasovacích lístků a dále ve formě výpisů voličů údaje ze seznamu voličů podle stavu ke 22. hodině druhého dne přede dnem voleb, které si obecní úřady stáhnou a předají je okrskovým volebním komisím (obdobně platí i pro zastupitelský úřad)
 - každý volič je veden pod specifickým agendovým identifikátorem fyzické osoby (AIFO), který umožní propojení tohoto seznamu s údaji v základních registrech

2) registr kandidátních listin

- založen na široce přístupném elektronickém podání kandidátní listiny za pomoci online formuláře s následným potvrzením výstupů z tohoto formuláře volební stranou a jejich zasláním registračnímu úřadu
- ve volbách do zastupitelstev obcí je nadále zachována možnost podat kandidátní listinu v tradiční listinné podobě bez využití ISSV; v takovém případě ji do systému zadá registrační úřad
- zmocněnec volební strany, popřípadě nezávislý kandidát, musí mít zřízen uživatelský účet (použije k tomu elektronickou identitu) – registr mu umožní nahlížení do dokumentů registračního řízení
- registr je databází údajů z kandidátních listin a prezentačním prostředím dokumentů registračního řízení – registrační úřad nahraje do systému rozhodnutí o registraci, další písemnosti související s registrací kandidátní listiny, a případný návrh na soudní přezkum a usnesení soudu
- podporuje automatické porovnávání identifikačních údajů kandidátů se základním registrem obyvatel a zajišťuje automatické kontroly duplicit
- zabezpečí export dat pro výrobu hlasovacích lístků a pro zpracování výsledků voleb

- prostřednictvím veřejného rozhraní registru má každý přístup k přehledu volebních stran, které podaly kandidátní listinu, přehledu rozhodnutí o registraci a náhledům hlasovacích lístků
- k obsahu registru může dále přistupovat ČSÚ v rozsahu údajů využívaných k vyhotovování registrů a číselníků kandidátů a volebních stran, výrobce hlasovacích lístků, Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí v rozsahu údajů o volebních stranách, které podaly kandidátní listinu, a soud ve věcech volebních.

3) registr okrskových volebních komisí

- nástroj umožňující volebním stranám přímou nominaci svých zástupců do okrskových volebních komisí – po přihlášení zmocněnce, popřípadě nezávislého kandidáta do uživatelského profilu
- systém usnadní obcím rozesílání pozvánek na první zasedání okrskové volební komise a na školení vybraných členů
- obsahuje evidenci zájemců o členství v okrskových volebních komisích (zápis provede obecní úřad na základě žádosti zájemce nebo sám zájemce prostřednictvím portálu veřejné správy nebo ISSV s využitím prostředku pro elektronickou identifikaci)

4) nástroj pro sestavování elektronických petic (ePetice)

- modul pro kandidáty, kteří k podání kandidátní listiny potřebují doložit petici na podporu kandidatury, tj. při volbě prezidenta republiky kandidátem, který hodlá kandidovat na základě návrhu navrhujícího občana, při volbách do Senátu nezávislým kandidátem a při volbách do zastupitelstev obcí nezávislým kandidátem nebo sdružením nezávislých kandidátů
- bude vytvořen do 12 měsíců od nabytí účinnosti zákona o správě voleb (tj. do 1. 1. 2027)
- elektronickou petici je možné založit buď přímo v ISSV nebo na CzechPOINTu
- pro tytéž volby může být pro téhož kandidáta založena pouze jedna elektronická petice
- elektronickou petici je možné založit pouze pro nejbližší řádné volby, a to dnem následujícím po vyhlášení výsledků předchozích voleb Státní volební komisí
- je možné kombinovat listinnou i elektronickou petici pro téhož kandidáta
- tam, kde je podmínkou podpisu petice trvalý pobyt petenta na území volebního obvodu, bude systém splnění této podmínky ověřovat v okamžiku podpisu
- při podpisu petice systém vyhodnocuje, zda petent věku 18 let již v den podpisu dosáhl, nebo ho nejpozději ke druhému dni voleb dosáhne

Relevantní právní úprava

§ 22 - § 27 zákona o správě voleb

§ 28 zákona o volbách do Evropského parlamentu

Úprava platná do vytvoření jednotného seznamu voličů

Voliči mohou být trvale zapsáni

- ve stálém seznamu voličů - automaticky u obecního úřadu, kde mají trvalý pobyt
 - ve zvláštním seznamu voličů vedeném zastupitelským úřadem - na základě vlastní žádosti v zahraničí na zastupitelském úřadě
- volič nemůže být zapsán v obou z výše uvedených seznamů současně (aby nemohl hlasovat dvakrát)

Stálý seznam

- **vede obecní úřad pro voliče, kteří jsou v obci přihlášení k trvalému pobytu,**
- **pro volby do zastupitelstev obcí je k tomuto stálému seznamu voličů veden dodatek pro voliče, státní občany jiných členských států EU, kteří o zápis požádají**
- z dodatku lze voliče vyškrtnout na vlastní žádost nebo z důvodu pozbytí práva volit
- každý volič má právo ověřit si na obecním úřadě, zda je zapsán v seznamu (může požadovat doplnění údajů nebo provedení oprav) – obecní úřad je povinen žadateli vyhovět do 48 hodin nebo mu v této lhůtě písemně sdělit důvody, proč žádosti vyhovět nelze
- **stálý seznam se uzavírá 2 dny přede dnem voleb v 16.00 hodin;** obecní úřad předá okrskovým volebním komisím výpisy ze seznamu, které obsahují soupis voličů oprávněných volit v jejich volebním okrsku včetně poznámky o překážce ve výkonu volebního práva
- **obecní úřad může požádat Ministerstvo vnitra o poskytnutí seznamu voličů v členění podle volebních okrsků** - žádost se podává a zpracovává v systému kontaktních míst veřejné správy (CzechPOINT) – Ministerstvo vnitra poskytne žádajícímu obecnímu úřadu seznam prostřednictvím datové schránky, a to nejpozději do 72 hodin od přijetí žádosti

Zvláštní seznam vedený zastupitelským úřadem (podle zákona o volbách do Parlamentu)

- stálé povahy, vázán na pobyt voliče mimo území ČR
- volič je zapsán na základě žádosti

Zvláštní seznam vedený obecním úřadem

- veden pro volby do Poslanecké sněmovny, Senátu a pro volbu prezidenta republiky
- vytváří se jednorázově jen pro jedny volby
- do tohoto seznamu se může nechat zapsat volič, který pobývá dlouhodobě v nemocnici, porodnici, ústavu sociální péče nebo obdobném zařízení (dále jen „**zdravotnické zařízení**“), které se nachází v jiném volebním okrsku (obci), než do kterého volič podle místa svého trvalého pobytu náleží; v případě voleb do Senátu musí být splněna

podmínka, že zdravotnické zařízení nebo věznice se nachází ve stejném volebním obvodu, ve kterém je volič přihlášen k trvalému pobytu

- obdobně i v případě, je-li volič ve výkonu trestu odnětí svobody, ve výkonu vazby nebo ve výkonu zabezpečovací detence (dále jen „**věznice**“)*
- voliče by měla o možnosti zápisu do zvláštního seznamu informovat správa příslušného zdravotnického zařízení nebo věznice*
- údaje o voličích, kteří potvrdí zájem hlasovat na základě svého zápisu do zvláštního seznamu, předá správa příslušného zařízení obecnímu úřadu ve svém územním obvodu*
- obecní úřad, který zvláštní seznam voličů vede, zašle ve spolupráci s příslušnou správou, obecnímu úřadu, kde je volič zapsán ve stálém seznamu, potvrzení o tom, že tento volič byl nahlášen k zápisu do zvláštního seznamu*

15. Hlasování na voličský průkaz

voličský průkaz = veřejná listina, která opravňuje voliče hlasovat po jejím odevzdání okrskové nebo zvláštní okrskové volební komisi mimo volební okrsek, kam přísluší podle svého trvalého pobytu (za podmínky, že mu nebyly vydány písemnosti ke korespondenčnímu hlasování)

S voličským průkazem může volič hlasovat ve všech druhích voleb:

- ❖ **ve volbách do Poslanecké sněmovny, volbách do Evropského parlamentu a ve volbě prezidenta republiky** - v kterémkoli volebním okrsku na území České republiky nebo ve zvláštním volebním okrsku v zahraničí
- ❖ **ve volbách do Senátu** – v kterémkoli volebním okrsku na území svého volebního obvodu, pokud se zde konají volby, nebo nemá-li volič v České republice trvalý pobyt a má v seznamu voličů zapsaný údaj o hlasování ve zvláštním volebním okrsku, na území kteréhokoli volebního obvodu, kde se konají volby
- ❖ **ve volbách do zastupitelstev krajů** – v kterémkoli volebním okrsku svého kraje
- ❖ **ve volbách do zastupitelstev obcí** – v kterémkoli volebním okrsku své obce/města
- ❖ **ve volbách do Zastupitelstva hlavního města Prahy nebo zastupitelstva územně členěného statutárního města a ve volbách do zastupitelstva městské části/městského obvodu** v kterémkoli volebním okrsku své městské části nebo městského obvodu

Jak a kdy požádat

- žádost se podává **u kteréhokoli obecního úřadu nebo zastupitelského úřadu** (zavedením jednotného seznamu voličů se zrušuje místní příslušnost pro podání žádosti)
 - **osobně** na pracovišti úřadu
 - **prostřednictvím osoby**, která se **prokáže plnou mocí s úředně ověřeným podpisem voliče**
 - písemně prostřednictvím **datové schránky voliče**
 - **písemně s úředně ověřeným podpisem voliče** (může být provedena autorizovaná konverze dokumentu do elektronické podoby a žádost pak zaslána úřadu elektronicky; platí fikce legalizace/ověření podpisu u žádajících voličů umístěných v policejní cele, v místě výkonu vazby/trestu odnětí svobody/výkonu zabezpečovací detence, kde lze úředně ověřený podpis

nahradit potvrzením zaměstnance takového zařízení, že žadatel takovou žádost sám podepsal)

- **prostřednictvím portálu veřejné správy** nebo **ISSV** s využitím prostředku pro elektronickou identifikaci
- lze žádat ode dne vyhlášení voleb
- nejpozději 10 dnů přede dnem voleb, žádá-li volič o zaslání na jím uvedenou adresu
- nejpozději 2 dny přede dnem voleb (do 16.00 hodin) u osobního převzetí nebo převzetí osobou k tomu voličem zplnomocněnou
- v žádosti musí být uvedeno, jak má být voličský průkaz voliči předán, resp. doručen

Vydání voličského průkazu

- osobně voliči nebo zplnomocněné osobě nejpozději 2 dny přede dnem voleb
- zaslání na adresu uvedenou v žádosti voliče (voličský průkaz musí být předán k poštovní přepravě nejpozději 7 dnů přede dnem voleb)
- pro volby do Evropského parlamentu lze voličský průkaz vydat nejdříve 15 dnů přede dnem voleb s ohledem na výměnu informací o voličích s jinými členskými státy
- v případě dvoukolových voleb vydá úřad voličský průkaz současně pro první i druhé kolo voleb, ledaže volič požádal o voličský průkaz pouze pro určité kolo voleb

Při ztrátě nebo odcizení voličského průkazu nelze vydat duplikát.

Postup ve volební místnosti

Volič, který se dostavil do volební místnosti s voličským průkazem, **je povinen tento voličský průkaz odevzdat okrskové volební komisi**, a to i tehdy, hlasuje-li nakonec ve volebním okrsku, ke kterému je příslušný (kde je uveden ve výpisu voličů). O hlasování na voličský průkaz provede okrsková volební komise záznam do výpisu voličů a odevzdaný voličský průkaz k výpisu voličů přiloží.

Relevantní právní úprava

*§ 56, 57 zákona o správě voleb
jednotlivé volební zákony*

Upozornění:

Vydávání voličských průkazů se do vytvoření jednotného seznamu voličů řídí dosavadními volebními zákony (*přechodné ustanovení § 84 odst. 5 zákona o správě voleb*); viz úprava níže.

Kdo vydává voličský průkaz

- **obecní úřad** v místě trvalého pobytu voliče; poznamená tuto skutečnost do stálého seznamu voličů a do jeho výpisu pro okrskovou volební komisi
- **zastupitelský úřad** pro voliče, který je zapsán v jeho zvláštním seznamu voličů, a to v případě
 - voleb do Poslanecké sněmovny
 - voleb do Senátu
 - volby prezidenta republiky
 - voleb do Evropského parlamentu

Jakým způsobem lze o voličský průkaz požádat

- **písemně** s doručením příslušnému úřadu **nejpozději 7 dnů přede dnem voleb**
 - na listině opatřené úředně ověřeným podpisem voliče
 - v elektronické podobě prostřednictvím datové schránky voliče
- **osobně do 2 dnů přede dnem voleb do 16.00 hodin** – volič se dostaví na příslušný úřad, prokáže svoji totožnost a úřad učiní úřední záznam
- **žádost obsahuje** jméno a příjmení voliče, datum narození, adresu trvalého pobytu a případně požadovaný způsob doručení voličského průkazu (v případě voleb do Senátu a volby prezidenta republiky lze také uvést, pro které kolo voleb má být voličský průkaz vydán; pokud to volič neuvede, budou mu vydány dva průkazy – jeden pro první kolo voleb, druhý pro druhé kolo voleb)
- pro žádost o voličský průkaz není předepsaný formulář

Kdy volič voličský průkaz dostane

- příslušný úřad předá voličský průkaz osobně voliči, nebo tomu, kdo má plnou moc s úředně ověřeným podpisem voliče žádajícího o vydání voličského průkazu, anebo jej voliči zašle na jím uvedenou adresu
- ve volbách do Poslanecké sněmovny, volbách do Senátu, volbě prezidenta republiky a volbách do Evropského parlamentu příslušný úřad vydá voličský průkaz nejdříve 15 dnů přede dnem voleb, a to s ohledem na tzv. duplicity

Pro volby do zastupitelstev obcí se voličský průkaz nevydává.

16. Hlasování v jiném volebním okrsku

Příslušnost voliče k volebnímu okrsku je dána místem jeho trvalého pobytu.

Volič může hlasovat též v jiném volebním okrsku, a to na základě:

- ❖ **voličského průkazu** (blíže viz otázka č. 15)
- ❖ **zápisu údaje o oznámení voliče o hlasování v jiném okrsku** (nový institut)
 - volič může hlasovat na stejném území, na kterém jednotlivé volební zákony umožňují voliči hlasovat na voličský průkaz (viz výše) - v oznámení označí volební okrsek, v němž bude hlasovat (jiný, než ke kterému je příslušný) - praktické tehdy, když volič předem ví, na kterém konkrétním místě se bude v době hlasování nacházet, anebo chce-li handicapovaný volič využít jinou volební místnost na území obce, která má bezbariérový přístup
 - volič nemůže po dobu platnosti oznámení hlasovat ve volebním okrsku, ke kterému je příslušný; oznámení však nebrání tomu, aby voliči byl vydán voličský průkaz ani zápisu údaje o hlasování ve zvláštním volebním okrsku v zahraničí či v okrsku, kde se nachází v nemocnici nebo ve výkonu trestu odnětí svobody; v takovém případě pozbývá oznámení o hlasování v jiném okrsku platnosti
 - oznámení může volič učinit u kteréhokoli obecního úřadu nebo zastupitelského úřadu ode dne vyhlášení voleb stejným způsobem jako v případě žádosti o vydání voličského průkazu, a to **nejpozději 2 dny přede dnem voleb**
 - vztahuje se i na zvláštní volební okrsek – platí pouze pro volby, pro které bylo učiněno

Upozornění: tento institut nelze využít do vytvoření jednotného seznamu voličů (*přechodné ustanovení § 84 odst. 5 zákona o správě voleb*)

- ❖ **zápisu údaje o hlasování ve zvláštním volebním okrsku v zahraničí**
 - žádost se podává u příslušného zastupitelského úřadu nejpozději 3 dny přede dnem voleb (odpadá potřeba kontroly duplicit mezi seznamy voličů) – volič uvede adresu místa v územním obvodu příslušného zastupitelského úřadu, kde pobývá
 - forma žádosti je shodná jako u žádosti o voličský průkaz

- zápis má trvalou povahu – platí, dokud má volič právo volit nebo nepožádá o výmaz tohoto údaje (o výmazu nebude nadále vydáváno potvrzení, neboť u takového voliče bude v seznamu voličů automaticky uveden okrsek, ke kterému je dle místa trvalého pobytu příslušný); výmaz provádí na žádost voliče kterýkoli obecní i zastupitelský úřad
 - zápis se vztahuje pouze na volby, v nichž lze hlasovat v zahraničí – tzn. že nebrání voliči, aby ve volbách, v nichž se ze zahraničí nehlasuje (volby do Senátu, volby do zastupitelstev krajů a zastupitelstev obcí), volil na území České republiky
 - může být zapsán i volič, který nemá trvalý pobyt na území ČR
- ❖ **zápisu údaje o hlasování v jiném okrsku z důvodu pobytu v nemocnici nebo v místě výkonu trestu odnětí svobody či v obdobných zařízeních**
- ad hoc pro konkrétní volby
 - žádost může podat volič prostřednictvím ředitele zařízení, ve kterém se nachází, nejpozději 4 dny přede dnem voleb – ředitel zařízení poskytne obecnímu úřadu nejpozději 3 dny přede dnem voleb seznam voličů, kteří o zápis požádali
 - zápis provádí obecní úřad, v jehož územním obvodu se zařízení nachází
 - územní omezení vyplývá z jednotlivých volebních zákonů a je stejné jako při hlasování na voličský průkaz

Relevantní právní úprava

§ 56, 57 zákona o správě voleb

17. Korespondenční hlasování

- zavedl zákon č. 268/2024 Sb., s účinností od 1. 1. 2025
- vztahuje se pouze na volby, v nichž lze hlasovat ze zahraničí
- tento institut může využít volič, který je na základě své žádosti **zapsán ve zvláštním volebním okrsku u zastupitelského úřadu** - nevztahuje se však na voliče, kteří jsou k hlasování ve zvláštním volebním okrsku nahlášeni pouze jednorázově na základě oznámení údaje o hlasování v jiném (zvláštním) volebním okrsku
- míří tedy zejména na voliče, kteří žijí nebo se delší dobu zdržují v zahraničí
- volič žádá o korespondenční hlasování tak, že **požádá** zastupitelský úřad, v jehož zvláštním volebním okrsku může hlasovat, **o vydání písemností ke korespondenčnímu hlasování**

Podání žádosti (stejně jako u žádosti o zápis údaje o hlasování ve zvláštním volebním okrsku) – nejdříve od dne vyhlášení voleb

- **osobně u zastupitelského úřadu** nebo prostřednictvím zplnomocněné osoby (prokáže se plnou mocí s úředně ověřeným podpisem voliče) do 2 dnů přede dnem voleb
- **písemně do 35 dnů přede dnem voleb** (do 16.00 hodin)
 - prostřednictvím datové schránky voliče (prostřednictvím datové schránky Ministerstva zahraničních věcí, které žádost dále předá příslušnému zastupitelskému úřadu; jednotlivé zastupitelské úřady totiž datovou schránku nemají)
 - s úředně ověřeným podpisem voliče
 - prostřednictvím portálu veřejné správy nebo ISSV s využitím prostředku pro elektronickou identifikaci
- při krátkodobém pobytu (v řádu jednotek dní, tedy zejména dovolených) je v zásadě tato možnost hlasování vyloučena, neboť zastupitelský úřad **zasílá písemnosti ke korespondenčnímu hlasování voliči nejpozději 25 dnů před volbami na adresu**, kterou volič uvedl a která se nachází na území státu, který spadá do územního obvodu zastupitelského úřadu; volič tak musí být schopen si tyto písemnosti převzít buď osobně u zastupitelského úřadu nebo od doručovatele na adrese, kterou uvedl v žádosti
- korespondenční volba tedy předpokládá fyzickou přítomnost voliče v územním obvodu příslušného zastupitelského úřadu cca 25 dnů před konáním voleb; písemnosti ke korespondenčnímu hlasování není možné zaslat voliči do ČR

Postup při hlasování a sčítání hlasů

- v obálce od zastupitelského úřadu najde volič identifikační lístek, který musí podepsat (vzor tiskopisu stanoví prováděcí vyhláška k ZSV), doručovací obálku určenou k odeslání zpět, úřední obálku, do které vloží hlasovací lístek a informaci o způsobu hlasování včetně odkazu na internetové stránky Ministerstva vnitra, kde jsou přístupné hlasovací lístky k vytištění (hlasovací lístky příslušného volebního kraje si volič vytiskne sám)
- doručovací obálku obsahující podepsaný identifikační lístek, jímž současně volič prohlašuje, že hlasuje osobně, a úřední obálku s vybraným hlasovacím lístkem musí volič zaslat na zastupitelský úřad, u kterého je zapsán ve zvláštním seznamu voličů do ukončení hlasování
- pokud byl již voliči vydán voličský průkaz a následně se rozhodl požádat o korespondenční hlasování, vloží volič voličský průkaz do doručovací obálky (pokud by nebyl voličský průkaz přiložen, bude hlasovací lístek považován za neplatný, neboť je třeba zabránit možnosti dvojího hlasování)
- volič, který požádal o zaslání písemností pro korespondenční hlasování, může odhlasovat prezenčně na zastupitelském úřadě, kde je zapsán; hlas zaslaný korespondenčně nebude započítán
- doručenou doručovací obálku označí zastupitelský úřad časem přijetí a do předání zvláštní okrskové volební komisi (tj. do doby, kdy je ve zvláštním volebním okrsku ukončeno hlasování), ji uchovává nerozlepenou na bezpečném místě, následně doručovací obálky předá zvláštní okrskové volební komisi a o předání se vyhotoví záznam
- po ukončení hlasování před zahájením sčítání hlasů otevře zvláštní okrsková volební komise doručovací obálky; u každého voliče, jehož doručovací obálka nebyla odložena, vyznačí na základě identifikačního lístku ve výpisu voličů záznam o tom, že volič hlasoval korespondenčně, a vloží úřední obálku do volební schránky k ostatním hlasům (úředním obálkám), které voliči vhodili do schránky při prezenčním hlasování, poté otevře volební schránku a začne sčítat všechny hlasy

Relevantní právní úprava

§ 57a, § 57b, § 57c, § 57d zákona o správě voleb

18. Kdo je oprávněn podávat kandidátní listinu ve volbách

Volební strana je podle příslušného volebního zákona oprávněna podávat kandidátní listinu

- jednotný pojem „volební strana“ zavádí zákon o správě voleb (§ 3), který obsahuje obecně platná omezení pro volební strany při podávání kandidátních listin ve vztahu k volebnímu obvodu
- typy volebních stran jsou stanoveny v příslušných volebních zákonech

Volební stranou jsou, tj. kandidátní listinu mohou podávat pro

- ❖ **volby do Poslanecké sněmovny, zastupitelstev krajů a Evropského parlamentu** – registrované politické strany a politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, a jejich koalice
- ❖ **volby do Senátu** – registrované politické strany nebo politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, koalice nebo nezávislý kandidát
- ❖ **volby do zastupitelstev obcí** – registrované politické strany a politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů
- ❖ **volbu prezidenta republiky** – nejméně 20 poslanců nebo nejméně 30 senátorů (navrhující poslanci nebo navrhující senátoři), anebo občan, který dosáhl věku 18 let, podpoří-li jeho návrh petice podepsaná nejméně 50 000 občany oprávněnými volit prezidenta republiky (navrhující občan)
 - poslanec nebo senátor může být součástí pouze jedné skupiny navrhujících poslanců nebo navrhujících senátorů, jinak se na něj hledí, jako by nebyl součástí žádné skupiny
- každá volební strana v témže volebním obvodu může podat pouze 1 kandidátní listinu
- politické strany, politická hnutí nebo jejich koalice mohou na svých kandidátkách uvádět i nezávislé kandidáty
- politická strana nebo politické hnutí může být v témže volebním obvodu součástí pouze jedné volební strany; je-li součástí koalice, nemůže podávat samostatnou kandidátní listinu
- za kandidátní listinu podanou koalicí se považuje kandidátní listina podaná společně několika politickými stranami nebo politickými hnutími, pokud ji všechny jako koaliční označí, uvedou, kdo je členem koalice, a stanoví její název

- ve volbách do Poslanecké sněmovny musí mít koalice stejné složení (i stejný název) ve všech volebních krajích, v nichž kandiduje
- jednotlivé volební strany nemusí podat kandidátní listinu ve všech volebních krajích
- jsou stanovena pravidla pro název volební strany:
 - o registrované politické strany nebo hnutí kandidují pod názvem této strany nebo hnutí
 - o název nesmí být stejný, vzájemně zaměnitelný ani s názvem jiné volební strany, která již kandidátní listinu podala
 - o nezávislý kandidát a volební strany ve volbě prezidenta republiky (tj. navrhuje občan a navrhuje poslanci nebo navrhuje senátoři) nemají název
- kandidát může být pro tytéž volby uveden pouze na 1 kandidátní listině

Relevantní právní úprava

§ 28 zákona o správě voleb

§ 31 a 60 zákona o volbách do Parlamentu

§ 20 zákona o volbách do zastupitelstev krajů

§ 21 zákona o volbách do zastupitelstev obcí

§ 21 zákona o volbě prezidenta

§ 21 zákona o volbách do Evropského parlamentu

19. Náležitosti kandidátní listiny

Výčet náležitostí stanovuje zákon o správě voleb shodně pro všechny druhy voleb.

Obecné náležitosti kandidátní listiny

- a) **označení volebního obvodu a voleb**, pro které se podává (neuvádí se, je-li volebním obvodem ČR),
- b) **označení registračního úřadu**,
- c) **údaj o druhu volební strany**
- d) **název volební strany**, pokud jej volební strana má, popřípadě také složení koalice,
- e) **jména a příjmení kandidátů, pohlaví, datum narození, povolání, obec** nebo městský obvod nebo městská část, **kde jsou přihlášení k trvalému pobytu**, pořadí (jestliže je na kandidátní listině více kandidátů), název politické strany nebo politického hnutí, jejichž jsou členy, nebo údaj, že kandidát je bez politické příslušnosti, a je-li volební stranou koalice, název politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhly, a je-li volební stranou sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, uvede se název politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhly, nebo označení, že jde o nezávislého kandidáta; na kandidátní listině lze u kandidáta též uvést označení absolventa vyšší odborné školy, akademický titul, vědecko-pedagogický titul, umělecko-pedagogický titul, stavovské označení, jiný titul absolventa vysoké školy nebo vědeckou hodnost,
 - ve volbách do Poslanecké sněmovny nejvyšší počet kandidátů, které může volební strana v rámci volebního kraje uvést na kandidátní listině, stanoví příloha č. 2 zákona o volbách do Parlamentu
 - ve volbách do zastupitelstev obcí může volební strana uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva obce
 - ve volbách do zastupitelstev krajů nejvýše o 5 kandidátů více, než kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva kraje
 - ve volbách do Evropského parlamentu nejvyšší počet kandidátů, které může uvést volební strana na kandidátní listině, je o jednu třetinu vyšší než počet poslanců do Evropského parlamentu volených v ČR
- f) má-li volební strana zmocněnce, jeho jméno a příjmení, datum narození, adresa místa, kde je přihlášen k trvalému pobytu, adresa pro doručování, adresa jeho elektronické pošty, jeho telefonní číslo, a není-li ve volbách do zastupitelstev obcí

kandidátní listina podána s využitím ISSV, pak také podpis zmocněnce; totéž se uvede o náhradníkovi zmocněnce, pokud jej volební strana určila; nemá-li volební strana zmocněnce, uvedou se tytéž údaje o nezávislém kandidátovi, popřípadě navrhujícím občanovi,

- g) jméno a příjmení, označení funkce a podpis **osoby oprávněné jednat jménem volební strany**; v případě koalice jména a příjmení, označení funkcí a podpisy osob oprávněných jednat jménem všech subjektů, které ji tvoří, v případě nezávislého kandidáta jeho jméno, příjmení a podpis, v případě sdružení nezávislých kandidátů jejich jména, příjmení a podpisy, v případě sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů jména a příjmení, označení funkcí a podpisy osob oprávněných jednat jménem všech takto sdružených politických stran nebo politických hnutí a jména, příjmení a podpisy všech takto sdružených nezávislých kandidátů a v případě volby prezidenta republiky u navrhujících poslanců nebo navrhujících senátorů jejich jména a příjmení, označení funkce a podpisy nebo u navrhujícího občana jeho jméno, příjmení, datum narození, adresa místa trvalého pobytu a podpis a
- h) jde-li o kandidátní listinu, k níž se podle příslušného zákona o volbách přikládá petice na podporu kandidáta, údaj o dni, kdy poprvé bylo možné petici podepsat, a uplatňuje-li volební strana elektronickou petici, také identifikátor petice z nástroje pro sestavování elektronických petic.

- **Povolání kandidáta** = zaměstnání, podnikání, funkce, umělecká nebo tvůrčí činnost nebo jiná obdobná činnost kandidáta, popřípadě skutečnost, že kandidát je v důchodu, ve výslužbě, na mateřské nebo rodičovské dovolené, studuje nebo je nezaměstnaný; uvádí-li se povolání, které kandidát již nevykonává, musí to být z údaje patrné
- údaj v celkovém rozsahu nejvýše 30 znaků včetně mezer
 - údaj nelze zneužívat ke vtažení proklamací nebo hodnotících soudů

Další náležitosti:

- ❖ přiložené **vlastnoručně podepsané prohlášení kandidáta**, že souhlasí se svou kandidaturou, že mu nejsou známy překážky volitelnosti, popř. tyto překážky pominou ke dni voleb, a že nedal souhlas k tomu, aby byl uveden na jiné kandidátní listině pro tytéž volby
 - ve volbách do Evropského parlamentu kandidát dále uvede, že nedal souhlas k tomu, aby byl uveden na kandidátní listině pro volby do Evropského parlamentu v jiném členském státě
- ❖ **doklad o zaplacení poplatku za registraci kandidátní listiny** (nahrazuje příspěvek na volební náklady včetně kauce ve volbách do Senátu) - poplatek se platí na účet správce poplatku (registračního úřadu) vedený u ČNB a je splatný při podání kandidátní listiny, nejpozději 66 dnů přede dnem voleb

- není výdajem volební kampaně a nezapočítává se do limitu kampaně
- pro volby do Poslanecké sněmovny a volby do Evropského parlamentu ve výši 19 000 Kč
- pro volby do Senátu ve výši 20 000 Kč

- ❖ **ke kandidátní listině nezávislého kandidáta do Senátu se připojí petice** podporující jeho kandidaturu, která musí být **podepsána alespoň 1 000 oprávněných voličů z volebního obvodu, kde kandidát kandiduje**, s uvedením jejich jména, příjmení, data narození a adresy místa trvalého pobytu; chybí-li některý z uvedených údajů nebo je uveden neúplně nebo nepodepsal-li se volič, podpis se nezapočítává; v záhlaví petice a v záhlaví na každém jejím očíslovaném podpisovém archu se uvede skutečnost, že petice je určena na podporu kandidatury nezávislého kandidáta, jeho jméno a příjmení, rok narození, číslo a sídlo volebního obvodu, do kterého kandidát kandiduje, a rok konání voleb
- ❖ **ke kandidátní listině nezávislého kandidáta nebo sdružení nezávislých kandidátů pro volby do zastupitelstev obcí se připojí petice** podepsaná voliči podporujícími jejich kandidaturu
 - potřebný počet podpisů na peticích je stanoven v příloze k zákonu o volbách do zastupitelstev obcí a registrační úřad jej zveřejní v ISSV nejpozději 80 dnů přede dnem voleb
- ❖ **podává-li kandidátní listinu pro volbu prezidenta republiky navrhuující občan, připojí petici podepsanou alespoň 50 000 občany oprávněnými volit prezidenta republiky**
 - elektronická petice na podporu kandidatury vyžaduje k založení souhlas kandidáta poskytnutý s využitím prostředku pro elektronickou identifikaci
 - listinná petice – listinné podpisové archy musí být očíslované a každý občan připojí svůj vlastnoruční podpis

K petici nebo části petice podané po lhůtě pro podání kandidátní listiny se nepřihlíží; vady v petici nelze zhojit – tzn., jsou-li v petici shledány vady (např. nedostatečný počet podpisů, nesprávné údaje o petentovi) nelze tyto vady zhojit doplněním dalších petentů nebo opravou údajů v době, kdy již uplynula lhůta pro podávání kandidátní listiny; registrační úřad k odstranění těchto vad nevyzývá.

Relevantní právní úprava

- § 29 zákona o správě voleb (obecné náležitosti kandidátní listiny)
- § 31 a 60 zákona o volbách do Parlamentu
- § 21 zákona o volbách do zastupitelstev obcí
- § 21, 23 a 25 zákona o volbě prezidenta
- § 21 zákona o volbách do Evropského parlamentu

20. Registrační řízení

Obecná pravidla pro podávání kandidátních listin a postup při projednávání a registraci kandidátních listin jsou upravena v zákoně o správě voleb (část čtvrtá).

ISSV – informační systém správy voleb, v němž zájemci o kandidaturu získají všechny zásadní informace potřebné pro podání kandidátní listiny

- **Ministerstvo vnitra zveřejní** nejpozději 85 dnů přede dnem voleb informace o době konání voleb, lhůtě pro podání kandidátních listin a o tom, který orgán je registračním úřadem
- **registrační úřad zveřejní** údaje o nejvyšším počtu kandidátů na kandidátní listině, o nejnižším počtu podpisů na podporu kandidatury podle příslušného zákona o volbách a ve volbách do zastupitelstev obcí a zastupitelstev krajů informaci o počtu členů zastupitelstva, který má být volen, a informaci o tom, zda je obec pro volby do zastupitelstva obce tvořena více volebními obvody

Kandidátní listinu si volební strany mohou v ISSV po vyhlášení voleb předpřipravit s předstihem a případně si ji uložit jako rozpracovanou. Podat ji však mohou nejdříve 80 dnů přede dnem voleb.

Zmocněnec

- volební strana činí úkony ve volebních věcech prostřednictvím svého zmocněnce; to neplatí pro nezávislého kandidáta, který zmocněnce nemá
- zmocněnec musí být uveden na kandidátní listině
- úkony svého zmocněnce ve volebních věcech je volební strana vázána
- zmocněncem a náhradníkem může být fyzická osoba starší 18 let, která je plně svéprávná (je vlastní odpovědností strany, koho si určí za zmocněnce, proto se upouští od omezení, že zmocněncem nemůže být kandidát)
- **náhradník** nastupuje okamžikem, kdy
 - bylo odvolání zmocněnce učiněné volební stranou podáno registračnímu úřadu (může být odvolán i náhradník; i po podání kandidátní listiny může volební strana jmenovat nového zmocněnce – v takovém případě bude muset registrační úřad následně propojit řízení s účtem nového zmocněnce)
 - se zmocněnec vzdá své funkce, zemře nebo mu byla omezena svéprávnost
- **zastoupení zmocněnce v registračním řízení není přípustné**

Podání kandidátní listiny

- ❖ **podmínkou platného podání kandidátní listiny prostřednictvím ISSV je odeslání vyplněného elektronického formuláře příslušnému registračnímu úřadu**
 - při odeslání formuláře vytvoří ISSV pro kandidátní listinu jedinečné identifikační číslo
 - kandidátní listinu potvrzuje (autorizuje) zmocněnec a osoba oprávněná jednat jménem volební strany elektronickou identitou (kandidátní listinu nezávislého kandidáta potvrzuje pouze nezávislý kandidát, navrhuující občan ve volbě prezidenta republiky nemusí mít zmocněnce, pak potvrzuje sám)
 - pokud nemá statutární orgán elektronickou identitu, pak může kandidátní listinu autorizovat (podepsat) následujícími způsoby:
 - vytisknout ji a následně zaslat s podpisem statutárního orgánu volební strany registračnímu úřadu v listinné podobě
 - vytisknout ji a s podpisem statutárního orgánu volební strany provést elektronickou konverzi a poté elektronicky doručit registračnímu úřadu (nikoliv prostřednictvím ISSV)
 - stáhnout ji jako pdf a s elektronickým podpisem statutárního orgánu odeslat prostřednictvím e-mailu nebo datové zprávy
- kandidátní listinu lze podat registračnímu úřadu v období **od 80 do 66 dnů přede dnem voleb do 16.00 hodin** (oznámení o zahájení registračního řízení se kandidátům nezasílá) – k zachování lhůty je třeba nejen vyplnit elektronický formulář kandidátní listiny, ale musí dojít také k autorizaci u požadovaných osob
- ve volbách do zastupitelstev obcí lze kandidátní listinu u registračního úřadu podat nadále i bez využití ISSV - v takovém případě registrační úřad převzetí kandidátní listiny potvrdí zmocněnci nebo volební straně, která nemá zmocněnce; poté registrační úřad kandidátní listinu zadá do ISSV, je-li opatřena všemi požadovanými podpisy
- **po podání kandidátní listiny již nelze změnit druh volební strany ani doplňovat další kandidáty či vzájemně měnit jejich pořadí** (dodatečná možnost změn nepřiměřeně zatěžovala kontrolu kandidátních listin a registrační řízení)
- není-li kandidátní listina autorizována přímo v ISSV, vyžaduje se na straně registračního úřadu dodatečná aktivita v podobě ověření shody dat uložených v systému s podepsaným dokumentem – pokud není shoda, jde o vadu kandidátní listiny, kterou nelze zhojit

Projednání a registrace kandidátních listin

- registrační úřad posoudí kandidátní listiny
- data vložená do registru kandidátních listin jsou v systému dostupná registračním úřadům po přihlášení do systému osobami, kterým k tomu byly přiděleny role
- registrační úřad zaznamená do systému a případně zadá kandidátní listiny a nahraje obrazy částí podání doručených jinak než v systému
- systém provede na pokyn registračního úřadu automatickou kontrolu kandidátů vůči základnímu registru obyvatel
- registrační úřad nahlédnutím do rejstříku politických stran a politických hnutí ověří, zda na kandidátní listině je správně uvedena osoba oprávněná jednat jménem politické strany nebo hnutí
- není-li kandidátní listina podána v souladu se zákonem (zákonem o správě voleb a příslušným volebním zákonem), nemá-li náležitosti stanovené těmito zákony nebo obsahuje-li nesprávné údaje, **vyzve** registrační úřad **písemně** volební stranu nejpozději **58 dnů přede dnem voleb**, aby **vady odstranila** do **53 dnů přede dnem** voleb – výzva se doručuje zveřejněním v ISSV – na základě reakce zmocněnce na výzvu registrační úřad provede změny v registru
- ve stejné lhůtě může vady na kandidátní listině odstranit zmocněnec volební strany nebo nezávislý kandidát i bez výzvy registračního úřadu
- po ukončení fáze identifikace kandidátů na kandidátních listinách proběhne automaticky kontrola duplicít kandidátů mezi podanými kandidátními listinami napříč všemi volebními obvody
- u **nezhojitelných vad** (nesoulad kandidátní listiny zadané v ISSV s podanou kandidátní listinou, nepředložení petice ve lhůtě pro podání kandidátní listiny, předložení petice se zjevně nedostatečným počtem podpisů, petice nemá náležitosti stanovené zákonem) registrační úřad nevyzývá k odstranění vad a rozhodne o odmítnutí kandidátní listiny z důvodu, že není podána v souladu s podmínkami stanovenými zákonem o správě voleb nebo příslušným volebním zákonem
- **registrační úřad rozhodne 50 dnů přede dnem voleb o registraci bezvadné kandidátní listiny, o odmítnutí kandidátní listiny nebo škrtnutí kandidáta na kandidátní listině**
- dojde-li během registračního řízení k vyškrtnutí kandidáta, systém posune čísla následujících kandidátů
- **vydáním rozhodnutí je jeho zveřejnění v ISSV**
- proti rozhodnutí registračního úřadu se nelze odvolat

- je dána možnost soudního přezkumu ve věci registrace kandidátních listin (blíže viz otázka č. 32)
- na základě rozhodnutí soudu provede registrační úřad registraci kandidátní listiny nejpozději 20 dnů přede dnem voleb; proti této registraci se nelze domáhat ochrany u soudu

Důvody pro škrtnutí kandidáta na kandidátní listině

- pokud ke kandidátní listině **není přiloženo prohlášení kandidáta** nebo je toto prohlášení **nesprávné** či **neúplné**,
- kandidát je **uveden na kandidátních listinách pro tytéž volby ve více volebních obvodech**, popř. v 1 volebním obvodu na více kandidátních listinách, a to v tom volebním obvodu, kde ke kandidátní listině není připojeno prohlášení kandidáta; podepsal-li kandidát prohlášení u více kandidátních listin, škrtnou jej všechny registrační úřady, kde byla kandidátní listina pro tytéž volby podána
- u kandidáta **nejsou uvedeny údaje stanovené zákonem**, popřípadě jsou-li tyto údaje **nesprávné** nebo **neúplné**
- kandidát **nesplňuje podmínku volitelnosti**

Důvody pro odmítnutí kandidátní listiny

- **není podána v souladu s podmínkami** stanovenými zákonem o správě voleb (např. situace, kdy politická strana nebo hnutí v rámci volebního obvodu, v případě voleb do Poslanecké sněmovny v rámci celé ČR, kandiduje samostatně i jako součást koalice; takovou vadu je však možné v rámci výzvy odstranit, a to zpětvzetím jedné kandidátní listiny), nebo příslušným volebním zákonem (např. nezaplacení poplatku za registraci kandidátní listiny)
- **nemá náležitosti stanovené zákonem** nebo **obsahuje-li nesprávné údaje a nápravy nelze dosáhnout odstraněním vad nebo škrtnutím kandidáta na kandidátní listině**
- byli **škrtnuti všichni kandidáti na kandidátní listině**
- jedná se o **kandidátní listinu nezávislého kandidáta** do zastupitelstva obce nebo do Senátu anebo ve volbě prezidenta republiky **a je dán některý z důvodů pro škrtnutí kandidáta**

Relevantní právní úprava

§ 30 - § 33 zákona o správě voleb

§ 31 – § 33 a § 60 - § 62 zákona o volbách do Parlamentu

§ 20 zákona o volbách do zastupitelstev krajů

§ 20 - § 22 zákona o volbách do zastupitelstev obcí

§ 21, 23 a 25 zákona o volbě prezidenta

§ 21- § 24 zákona o volbách do Evropského parlamentu

21. Náležitosti rozhodnutí

- rozhodnutí (o registraci, o odmítnutí kandidátní listiny nebo o škrtnutí kandidáta na kandidátní listině) se zveřejňuje v ISSV
- před vydáním rozhodnutí nemusí být účastníkům řízení dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí
- proti rozhodnutí registračního úřadu nelze podat odvolání, lze se však domáhat ochrany u soudu (blíže viz otázka č. 32)
- za doručené se rozhodnutí považuje třetím dnem ode dne zveřejnění v ISSV

Náležitosti:

- **výrok** – obsahuje rozhodnutí ve věci s uvedením ustanovení právního předpisu, podle něhož bylo rozhodnuto
- **odůvodnění** – uvedou se skutečnosti, které byly podkladem pro rozhodnutí (není třeba uvádět v případě rozhodnutí o provedení registrace)
- **poučení o právu domáhat se ochrany u soudu**
- v písemném vyhotovení se uvede **orgán, který rozhodnutí vydal, datum vydání rozhodnutí**, jméno, příjmení, funkce nebo služební číslo a podpis zaměstnance zařazeného do registračního úřadu

Doručování volebním stranám v registračním řízení podle zákona o správě voleb

- 2 způsoby:
 - **zveřejněním v ISSV** - přes jeho veřejné rozhraní, ke kterému má právo každý (např. rozhodnutí o registraci kandidátní listiny, náhled hlasovacího lístku)
 - **zpřístupněním v ISSV** zmocněncům a nezávislým kandidátům – přes uživatelský účet vytvořený v souvislosti s podáním kandidátní listiny – umožňuje elektronické nahlížení do dokumentů registračního řízení (nahlížení do spisu); volební strany ve volbách do zastupitelstev obcí, které nemají uživatelský účet, budou moci nahlížet do spisu v listinné podobě
- fikce doručení – písemnost doručovaná v registračním řízení se považuje za doručenou dnem zveřejnění nebo zpřístupnění v ISSV

Relevantní právní úprava

§ 32, § 33 zákona o správě voleb

22. Vzdání se a odvolání kandidatury ve volbách a postup při zrušení nebo pozastavení činnosti politické strany nebo politického hnutí

- **kandidát** se může do 48 hodin před zahájením voleb **písemně vzdát** své kandidatury
- stejným způsobem může **zmocněnec volební strany** jeho kandidaturu **odvolat** (možnost odvolání kandidáta zmocněncem neplatí pro volbu prezidenta republiky, kde může zmocněnec nebo volební strana, nemá-li zmocněnce, oznámit a doložit registračnímu úřadu ztrátu volitelnosti kandidáta)
- prohlášení musí být opatřeno úředně ověřeným podpisem, nebo odesláno prostřednictvím datové schránky anebo učiněno před registračním úřadem
- prohlášení musí být podáno registračnímu úřadu a nelze jej vzít zpět
- **bylo-li prohlášení podáno před registrací kandidátní listiny** – registrační úřad kandidáta z kandidátní listiny v ISSV vyřadí a **změní označení pořadí kandidátů** na kandidátní listině v ISSV **posunutím číselné řady**
- **bylo-li prohlášení podáno po registraci kandidátní listiny** – údaje o kandidátovi na hlasovacím lístku zůstávají, avšak při zjišťování výsledku hlasování se **k hlasům pro tohoto kandidáta nepřihlíží**
- registrační úřad zajistí prostřednictvím obecních úřadů **zveřejnění prohlášení ve všech volebních místnostech na území volebního obvodu**; zveřejnění prohlášení ve volebních místnostech v zahraničí zajistí prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí
- zápis údaje o vzdání se či odvolání kandidatury nebo ztrátě volitelnosti kandidáta provede registrační úřad do ISSV – informace je veřejně přístupná (i voličům)
- pokud dojde k úplnému vyprázdnění kandidátní listiny vzdáním se kandidatury nebo jejím odvoláním, při zjišťování výsledků voleb se k hlasům odevzdaným této straně vůbec nepřihlíží
- odvolání kandidáta ani vzdání se kandidatury není možné, pokud je vyhlášeno opakované hlasování jen v části volebních okrsků příslušného volebního obvodu
- zpětvzetí kandidátní listiny zákon sice výslovně neupravuje – tato možnost však plyne z obecného principu, že podatel disponuje svým podáním

Zrušení nebo pozastavení činnosti politické strany nebo politického hnutí po zaregistrování kandidátní listiny – při zjišťování výsledků hlasování se k této politické straně, hnutí nebo koalici a kandidátům, které navrhly, nepřihlíží (v případě koalice stačí, že tato skutečnost se týká jen jednoho subjektu koalice)

- pravidlo se uplatní pro všechny druhy voleb – tj. i ve volbách do Senátu (na kandidáta se již nehledí jako na nezávislého, bez nutnosti dodatečného doložení petice)
- Ministerstvo vnitra ve spolupráci s registračními úřady zajistí prostřednictvím obecních úřadů zveřejnění této informace na území volebního obvodu, ve kterém byla zaregistrována kandidátní listina
- Ministerstvo vnitra předá informaci ČSÚ.

Relevantní právní úprava

§ 34 zákona o správě voleb

23. Hlasovací lístky – náležitosti, tisk

- po **uzavření registrace za volební stranu** se její data zpřístupní ke stažení výrobcem hlasovacích lístků - výrobce z dat vysází hlasovací lístky a nahraje je, následně je zkontroluje registrační úřad
- **čísla hlasovacích lístků nebo pořadí stran** na hlasovacím lístku **vylosuje** pro všechny volební strany, které podaly kandidátní listinu, stanovený volební orgán⁵ **nejpozději 45 dnů přede dnem voleb**
- způsob losování čísel hlasovacích lístků a pořadí volebních stran na hlasovacím lístku stanoví prováděcí vyhláška k ZSV
- výsledek losování zveřejní tento volební orgán v ISSV
- vylosují se čísla všem kandidujícím subjektům, které podaly kandidátní listinu – číslo vylosované volební straně, jejíž registrace byla odmítnuta, případně i na základě rozhodnutí soudu, nebude využito
- v den, kdy byla vylosována čísla pro označení hlasovacích lístků, zveřejní registrační úřad v ISSV **výzvu volebním stranám ke kontrole podoby hlasovacího lístku** - pokud se volební strana do 16.00 hodin následujícího pracovního dne nevyjádří, platí fikce, že s předkládanou podobou hlasovacího lístku souhlasí
- jakákoli oprava obsahu údajů musí být nejdříve promítnuta do registru kandidátních listin a teprve na základě registru ji lze promítnout do hlasovacího lístku
- hlasovací lístky odrážejí stav v době registrace
- po registraci lze již opravovat pouze zjevné chyby v psaní a počtech, nikoli změnit třeba příjmení v návaznosti na sňatek po registraci nebo údaj o politické příslušnosti nebo povolání
- hlasovací lístky musí být pro volební obvod **vytištěny písmem téhož druhu a stejné velikosti, na papíru téže barvy, jakosti a týchž rozměrů**, a to **jednostranně**, nestanoví-li příslušný zákon o volbách jinak

⁵ Státní volební komise losuje čísla hlasovacích lístků pro volby do Poslanecké sněmovny, zastupitelstev krajů a volby do Evropského parlamentu a pořadí kandidátů pro první kolo volby prezidenta republiky (pro druhé kolo volby se tiskne sada hlasovacích lístků bez čísel, protože se voličům nakonec ve volební místnosti vydají jen hlasovací lístky dvou postoupivších kandidátů), registrační úřad losuje čísla hlasovacích lístků pro volby do Senátu a pořadí volebních stran na hlasovacím lístku pro volby do zastupitelstev obcí.

- **koná-li se souběžně více druhů voleb**, musí mít hlasovací lístky **pro každý druh voleb jinou barvu**; jsou-li hlasovací lístky zhotoveny v sadě, zařazuje se před hlasovací lístky jejich seznam řazený podle čísel hlasovacích lístků.

Na hlasovacím lístku se uvádí⁶:

- a) volby, pro které je určen,
- b) číslo hlasovacího lístku, nebo pořadí volební strany na hlasovacím lístku,
- c) označení volebního obvodu, není-li volebním obvodem ČR,
- d) název volební strany, a je-li volební stranou politická strana nebo politické hnutí, také jejich zkratka,
- e) je-li volební stranou koalice, údaje o jejím složení,
- f) jsou-li volební stranou nezávislý kandidát, sdružení nezávislých kandidátů, sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, navrhuje občan, navrhuje poslanci nebo navrhuje senátoři, také údaj o druhu volební strany,
- g) údaje o kandidátech v rozsahu jméno, příjmení, věk ke druhému dni voleb⁷, povolání, obec nebo městský obvod nebo městská část, kde jsou přihlášení k trvalému pobytu, popřípadě také pořadí kandidáta, a dále příslušnost k politické straně nebo politickému hnutí uvedená zkratkou nebo skutečnost, že kandidát je bez politické příslušnosti, a je-li volební stranou koalice, zkratka politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhly, a je-li volební stranou sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, zkratka politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhly, nebo označení, že jde o nezávislého kandidáta; u kandidáta se též uvede označení absolventa vyšší odborné školy, akademický titul, vědecko-pedagogický titul, umělecko-pedagogický titul, stavovské označení, jiný titul absolventa vysoké školy nebo vědecká hodnost, pokud je takový údaj součástí kandidátní listiny a
- h) grafický kód (QR kód), který umožňuje přístup k náhledu hlasovacího lístku zejména osobám se zrakovým postižením (neplatí pro hlasovací lístky pro volby do zastupitelstev obcí s ohledem na jejich povahu).

Specifika hlasovacích lístků pro jednotlivé druhy voleb

- **volby do Poslanecké sněmovny**
 - hlasovací lístky se zhotovují **pro každou volební stranu zvlášť**
 - hlasovací lístky téže volební strany musí být pro volby do Poslanecké sněmovny a pro volby do zastupitelstev krajů ve všech volebních krajích označeny stejným vylosovaným číslem; pokud volební strana

⁶) Hlasovací lístky již nebudou opatřeny otiskem razítka obecního (registračního) úřadu (jednalo se pouze o obraz otisku razítka, který postrádal praktický význam).

⁷ Přepočítání z data narození, které se uvádí na kandidátní listině, bude provádět ISSV.

v některém volebním kraji nepodala kandidátní listinu, zůstane v tomto volebním kraji toto číslo nevyužito

- **volby do Senátu** – každý kandidát je uveden na samostatném hlasovacím lístku
- **volby do zastupitelstev krajů a volby do Evropského parlamentu** – hlasovací lístek se zhotovuje **pro každou volební stranu zvlášť**
- **volby do zastupitelstev obcí**
 - v záhlaví se uvede název obce a počet členů zastupitelstva, který má být zvolen
 - hlasovací lístky pro volby do zastupitelstev územně členěných statutárních měst a do Zastupitelstva hlavního města Prahy jsou označeny na levém okraji svislým barevným pruhem
 - kandidáti každé volební strany jsou uvedeni na společném hlasovacím lístku, a to v samostatných zarámovaných sloupcích; každý sloupec je nadepsán názvem a vylosovaným číslem volební strany
 - před jménem kandidáta je umístěn rámeček a pořadové číslo kandidáta označené arabskou číslicí
 - **hlasovací lístky s formátem A4 a větším se tisknou oboustranně**; na konci každé strany je uveden text „Pokračování na druhé straně“
- **volba prezidenta republiky**
 - každý kandidát je uveden na samostatném hlasovacím lístku

Podmínkou pro tisk hlasovacích lístků je registrace.

Relevantní právní úprava

§ 35 zákona o správě voleb

§ 38 a 67 zákona o volbách do Parlamentu

§ 24 zákona o volbách do zastupitelstev krajů

§ 25 zákona o volbách do zastupitelstev obcí

§ 28 zákona o volbě prezidenta

§ 26 zákona o volbách do Evropského parlamentu

24. Dodání hlasovacích lístků

- výrobu hlasovacích lístků zajišťuje registrační úřad
- tisk hlasovacích lístků pro volbu ve zvláštním volebním okrsku a jejich dodání zvláštní okrskové volební komisi zajistí zastupitelský úřad na základě náhledů hlasovacích lístků v ISSV nejpozději do 24 hodin před zahájením voleb
- tisk hlasovacích lístků nezajišťuje zastupitelský úřad, kterému jsou hlasovací lístky dodávány; v takovém případě hlasovací lístky zašle příslušný registrační úřad Ministerstvu zahraničních věcí, které zajistí jejich dodání nejpozději 48 hodin před zahájením voleb na zastupitelské úřady; Ministerstvo zahraničních věcí stanoví vyhláškou zastupitelské úřady, kterým jsou dodávány hlasovací lístky⁸ (vyhláška č. 118/2006 Sb.)
- **registrační úřad zveřejní náhledy hlasovacích lístků v ISSV** (ve veřejném rozhraní) **nejpozději 35 dnů přede dnem voleb** a v případě volebních stran zaregistrovaných na základě rozhodnutí soudu nejpozději 20 dnů přede dnem voleb – voliči se tak mohou s jejich obsahem seznámit dříve, než jim budou fyzicky doručeny, může posloužit také voličům se zdravotním postižením
- registrační úřad zajistí prostřednictvím výrobce hlasovacích lístků dodání hlasovacích lístků pověřeným obecním úřadům.
- pověřené obecní úřady zajistí dodání hlasovacích lístků obecním úřadům nejpozději 7 dnů přede dnem voleb
- **obecní úřad zajistí**, aby hlasovací lístky byly **dodány** všem **voličům nejpozději 3 dny přede dnem voleb** a v den voleb všem okrskovým volebním komisím – obecní úřad využívá některé údaje o voličích ze seznamu voličů, které mu za tímto účelem zpřístupní Ministerstvo vnitra
- při tisku hlasovacích lístků pro druhé kolo volby prezidenta republiky se tisknou hlasovací lístky všech kandidátů z prvního kola volby s označením „druhé kolo volby prezidenta“; okrskové volební komise před zahájením druhého kola volby vyberou hlasovací lístky postupujících kandidátů
- **pro druhé kolo volby prezidenta republiky a druhé kolo voleb do Senátu voliči obdrží hlasovací lístky ve volební místnosti**
- v případě zřejmých tiskových chyb na hlasovacích lístcích se hlasovací lístky nepřetiskují; registrační úřad zabezpečí prostřednictvím obecních úřadů vyvěšení informace o těchto chybách ve všech volebních místnostech na území volebního obvodu s uvedením správného údaje a zveřejnění této informace v ISSV; pro hlasování mimo území České republiky zabezpečí registrační úřad

⁸ Jde o nejbližší zastupitelské úřady v sousedních státech.

zveřejnění informace o těchto chybách ve všech volebních místnostech mimo území České republiky prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí

Relevantní právní úprava

§ 35 a 36 zákona o správě voleb

25. Souběh voleb

Volby do zastupitelstev obcí a volby do zastupitelstev krajů se konají v souběhu s volbami do 1/3 Senátu (prvním kolem).

- pevný termín voleb do Senátu a do zastupitelstev územních samosprávných celků je upraven na ústavněprávní úrovni (čl. 17 odst. 3 a čl. 102 odst. 2 Ústavy), neboť má dopad na vymezení volebního období senátorů a členů zastupitelstev
- koná-li se více druhů voleb společně, zabezpečuje úkoly pro všechny volby konané v souběhu jedna okrsková volební komise - právo delegovat své členy do okrskové volební komise má každá volební strana, která kandiduje ve volbách v daném okrsku
- pokud by tatáž volební strana mohla delegovat své zástupce z titulu více voleb konaných v souběhu, umožní jí registr okrskových volebních komisí provést pouze jednu delegaci (kandiduje-li např. politická strana v jedněch volbách samostatně a ve druhých volbách konaných v souběhu jako součást koalice, nejedná se o tutéž volební stranu)

Barevné odlišení úředních obálek a hlasovacích lístků při souběhu voleb

- při souběhu voleb jsou úřední obálky pro jednotlivé druhy voleb odlišeny barevně, neboť všechny se vhazují do jedné volební schránky
- barva úřední obálky koresponduje s barvou hlasovacího lístku

Souběh voleb a místního referenda

- koná-li se místní referendum společně v tytéž dny s volbami, **plní okrskové volební komise zřízené pro příslušné volby rovněž úkoly okrskových komisí pro místní referendum**
- koná-li se místní referendum na návrh přípravného výboru, může přípravný výbor delegovat člena do této komise
- hlasovací lístky a úřední obálky pro místní referendum a pro jednotlivé druhy voleb jsou barevně odlišeny; barva hlasovacího lístku je shodná s barvou úřední obálky pro příslušný druh voleb a pro referendum

26. Ukončení činnosti okrskové volební komise a zvláštní okrskové volební komise

= konec působení konkrétní komise v konkrétních volbách (na rozdíl od ukončení zasedání okrskové volební komise, ke kterému dochází poté, co ČSÚ vydá komisi doklad o převzetí výsledku hlasování do dalšího zpracování)

- činnost okrskové volební komise **skončí patnáctým dnem po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí** – platí vždy pro volby do Poslanecké sněmovny a volby do Evropského parlamentu, neboť v těchto volbách nemůže dojít k opakovanému hlasování
- ve volbách do Senátu, zastupitelstev krajů, zastupitelstev obcí a volbě prezidenta republiky je činnost okrskové volební komise ukončena patnáctým dnem po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí pouze tehdy, nebyl-li po volbách podán návrh na soudní přezkum voleb
- činnost okrskové volební komise, jejíž působnost se vztahuje k volebnímu obvodu, v němž byl podán návrh na neplatnost hlasování, neplatnost voleb nebo neplatnost volby kandidáta, anebo k volebnímu okrsku, kde je dán důvod pro opakování hlasování, skončí
 - a) dnem nabytí právní moci rozhodnutí soudu v případě, že návrh byl soudem zamítnut
 - b) patnáctým dnem po opakovaném hlasování, nebo
 - c) dnem nabytí právní moci rozhodnutí soudu v případě, že návrh byl soudem shledán oprávněným a mají se konat opakované volby
- pokud se hlasování opakuje, úkoly zabezpečuje dosavadní okrsková volební komise
- koná-li se více voleb společně, činnost komise skončí až tehdy, jsou-li splněny podmínky pro všechny volby konané v souběhu

Relevantní právní úprava

§ 43 zákona o správě voleb

27. Osvědčení o zvolení poslancem Evropského parlamentu, poslancem Poslanecké sněmovny, senátorem, členem zastupitelstva kraje, členem zastupitelstva obce

- osvědčení o zvolení má **deklaratorní charakter** (nezakládá mandát; mandát vzniká zvolením)
- **Státní volební komise** vydá kandidátům zvoleným za **poslance Poslanecké sněmovny, za senátory a poslance Evropského parlamentu do 1 měsíce od uveřejnění výsledků voleb** osvědčení o tom, že druhým dnem byli zvoleni
- osvědčení o zvolení kandidátům zvoleným za člena **zastupitelstva kraje** vydá příslušný **krajský úřad**, a to nejpozději do ustavujícího zasedání zastupitelstva
- osvědčení o zvolení kandidátům zvoleným za členy **zastupitelstva obce** vydá **registrační úřad**, a to nejpozději **do ustavujícího zasedání zastupitelstva**
- shledá-li soud oprávněným návrh na neplatnost volby kandidáta (v případě voleb do Poslanecké sněmovny, Evropského parlamentu, zastupitelstev krajů a zastupitelstev obcí), vydá Státní volební komise / krajský úřad / registrační úřad osvědčení o zvolení kandidátovi do 7 dnů po právní moci rozhodnutí o neplatnosti volby kandidáta

Relevantní právní úprava

§ 53 a 78 zákona o volbách do Parlamentu

§ 46 zákona o volbách do zastupitelstev krajů

§ 53 zákona o volbách do zastupitelstev obcí

§ 51 zákona o volbách do Evropského parlamentu

28. Mimořádné volby, důvody pro jejich konání a vyhlášení

Předčasné volby do Poslanecké sněmovny

- byla-li Poslanecká sněmovna rozpuštěna⁹, konají se volby do 60 dnů po jejím rozpuštění
- prezident republiky Poslaneckou sněmovnu rozpustí, navrhne-li mu to Poslanecká sněmovna usnesením, s nímž vyslovila souhlas třípětinová většina všech poslanců
- nelze rozpustit 3 měsíce před skončením jejího volebního období
- vyhlašuje prezident republiky nejpozději 50 dnů před jejich konáním
- lhůty pro některé úkony volebního procesu se zkracují (§ 55 zákona o volbách do Parlamentu)

Opakované volby do Senátu

- konají se, jestliže žádný z kandidátů nebyl ve volebním obvodu zvolen nebo shledá-li soud návrh na neplatnost voleb opodstatněným
- konají se do 90 dnů poté, kdy nastal důvod pro jejich konání
- vyhlašuje prezident republiky do 10 dnů poté, co nastal důvod pro jejich konání, a zároveň 80 dnů před jejich konáním
- registrační úřad vrátí do 1 měsíce od vyhlášení voleb volební straně zaplacený poplatek za registraci
- senátor volen pouze na zbytek volebního období, které by příslušelo senátorovi zvolenému ve druhém kole voleb, v nichž jsou senátoři voleni na celé šestileté volební období

Opakované hlasování do Senátu

- koná se, shledá-li soud návrh na neplatnost hlasování opodstatněným
- vyhlašuje prezident republiky do 30 dnů poté, kdy mu bylo oznámeno, prostřednictvím Ministerstva vnitra, usnesení soudu

⁹ V čl. 35 Ústavy jsou stanoveny důvody pro rozpuštění Poslanecké sněmovny prezidentem republiky:

a) Poslanecká sněmovna nevyslovila důvěru nově jmenované vládě, jejíž předseda byl prezidentem republiky jmenován na návrh předsedy Poslanecké sněmovny,
b) Poslanecká sněmovna se neusnese do tří měsíců o vládním návrhu zákona, s jehož projednáním spojila vláda otázku důvěry,
c) zasedání Poslanecké sněmovny bylo přerušeno po dobu delší, než je přípustné,
d) Poslanecká sněmovna nebyla po dobu delší tří měsíců způsobilá se usnášet, ačkoliv nebylo její zasedání přerušeno a byla v té době opakovaně svolána ke schůzi.

- senátor volen pouze na zbytek volebního období, které by příslušelo senátorovi zvolenému ve druhém kole voleb, v nichž jsou senátoři voleni na celé šestileté volební období

Doplňovací volby do Senátu

- konají se, zanikne-li v průběhu volebního období mandát senátora¹⁰
- konají se do 90 dnů po zániku mandátu senátora
- vyhlásí prezident republiky v příslušném volebním obvodu, kde byl senátor zvolen, do 10 dnů po zániku mandátu a zároveň nejpozději 80 dnů před jejich konáním
- senátor je volen na zbytek volebního období, které příslušelo původně zvolenému senátorovi, jehož mandát zanikl
- nekonají se v posledním roce před uplynutím volebního období senátora

Opakované volby a opakované hlasování do zastupitelstva kraje

- konají se, pokud soud shledá oprávněným návrh na neplatnost voleb nebo na neplatnost hlasování
- vyhlašuje ministr vnitra do 30 dnů poté, kdy mu bylo oznámeno usnesení soudu

Dodatečné volby do zastupitelstva kraje

- konají se, jestliže nedosahuje počet získaných mandátů alespoň poloviny počtu členů zastupitelstva kraje
- vyhlašuje ministr vnitra do 30 dnů po uveřejnění celkových výsledků voleb do zastupitelstev krajů Státní volební komisí

Nové volby do zastupitelstva kraje

- konají se, sníží-li se počet členů zastupitelstva kraje v témže volebním období o více než polovinu oproti počtu stanovenému zákonem a nejsou-li náhradníci
- vyhlašuje ministr vnitra do 30 dnů po zaslání návrhu krajského úřadu¹¹
- v posledních 6 měsících funkčního období zastupitelstev krajů se nekonají

¹⁰ Zánik mandátu senátora je upraven v čl. 25 Ústavy (např. úmrtím, tj. ztrátou volitelnosti, vzdáním se mandátu).

¹¹ Návrh musí být zaslán Ministerstvu vnitra do 30 dnů ode dne vzniku důvodu pro jejich vyhlášení.

Opakované volby a opakované hlasování do zastupitelstva obce

- konají se, pokud soud shledá oprávněným návrh na neplatnost voleb nebo návrh na neplatnost hlasování
- vyhlašuje je ministr vnitra do 30 dnů poté, kdy mu bylo oznámeno usnesení soudu

Dodatečné volby do zastupitelstva obce

- konají se
 - v případě, kdy souhrnný počet kandidátů uvedených na všech registrovaných kandidátních listinách nedosahuje nadpoloviční většiny počtu členů zastupitelstva obce, který má být volen, popřípadě je menší než 5 nebo
 - nebyl odevzdán ani jeden hlasovací lístek s alespoň jedním platným hlasem pro kandidáta
- vyhlašuje ministr vnitra do 30 dnů po uveřejnění celkových výsledků voleb do zastupitelstev obcí Státní volební komisí

Nové volby do zastupitelstva obce

- konají se,
 - jestliže se počet členů zastupitelstva obce sníží o více než polovinu oproti počtu určenému podle zákona a nejsou-li náhradníci
 - nekonají-li se doplňovací volby – ze souhrnného počtu registrovaných kandidátních listin zřejmé, že provedení doplňovacích voleb nezajistí obsazení zastupitelstva obce alespoň v počtu 5 mandátů
 - dojde-li ke vzniku nové obce, nové městské části nebo městského obvodu
 - dojde-li k rozpuštění zastupitelstva obce
- vyhlašuje ministr vnitra do 30 dnů po obdržení návrhu starosty dotčené obce prostřednictvím krajského úřadu
- v posledních 6 měsících funkčního období zastupitelstev obcí se nekonají

Doplňovací volby do zastupitelstva obce

- konají se,
 - jestliže počet členů zastupitelstva obce klesne pod 5, nejsou-li náhradníci a není-li dán důvod pro konání nových voleb (tj. současně počet členů zastupitelstva neklesne pod polovinu)

- zavádí se pro malá zastupitelstva, typicky o 5 či 7 členech (maximálně 8; z praktických důvodů však zastupitelstva obce nepřistupují k určení zastupitelstev o sudých počtech členů), aby se minimalizovaly snahy využít rezignace menšiny zastupitelů k vyvolání nových voleb
- volí se pouze tolik kandidátů, kolik mandátů se uvolnilo
- mandáty zbývajících členů zastupitelstva obce zůstávají zachovány a konáním doplňovacích voleb nezanikají
- nově zvolení členové složí slib na prvním zasedání zastupitelstva obce, kterého se zúčastní

Příklad:

V případě, kdy je zastupitelstvo o sedmi členech a dojde k poklesu na pět členů, tak se žádné volby nevyhlašují, neboť nedošlo k poklesu pod pět členů a ani k poklesu pod polovinu. Pokud dojde k další rezignaci (či jinému důvodu pro zánik mandátu), a tedy k poklesu na čtyři členy, vyhlašují se volby doplňovací. Kdyby však došlo přímo k poklesu na tři členy, je dán důvod pro konání nových voleb

Při nových, doplňovacích, dodatečných a opakovaných volbách a opakovaném hlasování se volí členové zastupitelstev pouze na zbývajících část funkčního období.

Nová volba prezidenta republiky

- koná se
 - pokud nedošlo ke zvolení prezidenta republiky¹² nebo
 - zvolený kandidát zemřel před složením slibu, odmítl složit slib nebo složil slib s výhradou
- vyhlašuje předseda Senátu nejpozději do 10 dnů poté, kdy k tomu nastal důvod, a stanoví den konání tak, aby se konala nejpozději 90 dnů po vyhlášení

Opakovaná volba prezidenta republiky

- koná se, shledal-li soud návrh na neplatnost volby prezidenta republiky opodstatněným
- vyhlašuje předseda Senátu nejpozději do 10 dnů poté, kdy k tomu nastal důvod, a stanoví den konání tak, aby se konala nejpozději 90 dnů po vyhlášení

Opakování části volby prezidenta republiky

- koná se, shledá-li soud návrh na neplatnost volby prezidenta republiky opodstatněným

¹² Nebyla-li podána nebo zaregistrována žádná nebo pouze jedna kandidátní listina; o této skutečnosti Ministerstvo vnitra neprodleně informuje předsedu Senátu.

- vyhlašuje předseda Senátu nejpozději do 10 dnů poté, kdy nastal k tomu důvod, a zároveň nejpozději 30 dnů před prvním úkonem, který se má opakovat
- volební orgány postupují od úkonů, které označil soud ve svém rozhodnutí jako ty, jež byly důvodem pro opakování části volby prezidenta republiky, a úkonů s nimi bezprostředně souvisejících

Relevantní právní úprava

§ 55, 79, 80 zákona o volbách do Parlamentu
§ 47, 51 zákona o volbách do zastupitelstev krajů
§ 54, 58 zákona o volbách do zastupitelstev obcí
§ 21 odst. 7 a 59 zákona o volbě prezidenta

29. Vznik a důvody zániku mandátu člena zastupitelstva obce a člena zastupitelstva kraje

Mandát člena zastupitelstva obce

- vzniká zvolením; ke zvolení dojde ukončením hlasování
- zaniká:
 - ❖ **ex lege (přímo ze zákona)**
 - odmítnutím slibu nebo složením slibu s výhradou
 - dnem konání zasedání zastupitelstva obce, na kterém se člen zastupitelstva osobně vzdá mandátu; pokud člen zastupitelstva obce vyjádří vůli vzdát se mandátu k jinému pozdějšímu dni, zaniká mandát tímto dnem; vzdání se mandátu nelze vzít zpět,
 - dnem, kdy je obci doručeno písemné vzdání se mandátu člena zastupitelstva obce obsahující úředně ověřený podpis člena zastupitelstva, pokud člen zastupitelstva vyjádří vůli vzdát se mandátu k jinému pozdějšímu dni, zaniká mandát tímto dnem; vzdání se mandátu lze učinit i elektronicky prostřednictvím datové schránky nebo podepsané uznávaným elektronickým podpisem zasláním na adresu elektronické pošty podatelny obce; vzdání se mandátu nelze vzít zpět
 - shora uvedené způsoby podání rezignace se vztahují i na starostu obce
 - úmrtím
 - dnem voleb do zastupitelstva obce
 - dnem sloučení obcí nebo připojení obce k jiné obci
 - ❖ **vyslovením zániku mandátu usnesením zastupitelstva obce** v případech, kdy
 - bylo vydáno pravomocné rozhodnutí soudu, kterým byl člen zastupitelstva obce odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody
 - člen zastupitelstva přestal být volitelný
 - nastala u člena zastupitelstva neslučitelnost funkcí (funkce člena zastupitelstva obce je neslučitelná s funkcí vykonávanou zaměstnancem této obce zařazeným do obecního úřadu této obce, s funkcí vykonávanou

zaměstnancem zařazeným do pověřeného obecního úřadu nebo krajského úřadu¹³

- v případě neslučitelnosti funkcí, která nastane dnem zvolení členem zastupitelstva obce, nevysloví zastupitelstvo zánik mandátu na ustavujícím zasedání, ale umožní takto zvolenému členu, aby do 3 dnů po ustavujícím zasedání učinil právní úkon směřující ke skončení pracovního poměru
- pokud člen zastupitelstva nepředloží do 3 měsíců po ustavujícím zasedání starostovi (primátorovi) doklad o tom, že důvod neslučitelnosti funkcí pominul, vysloví zastupitelstvo zánik mandátu
- **mandát člena zastupitelstva zaniká dnem, kdy marně uplynula lhůta pro podání návrhu soudu** (ochrana ve věcech zániku mandátu), nebo **dnem právní moci rozhodnutí soudu, kterým nebylo usnesení zastupitelstva zrušeno**

Mandát člena zastupitelstva kraje

- vzniká zvolením
- zaniká:
 - odmítnutím složení slibu nebo složením slibu s výhradou
 - ukončením hlasování ve druhý den voleb, popřípadě nových voleb
 - dnem konání zasedání zastupitelstva kraje, na kterém se člen zastupitelstva kraje osobně vzdá mandátu; pokud člen zastupitelstva vyjádří vůli vzdát se mandátu k jinému pozdějšímu dni, zaniká mandát tímto dnem; vzdání se mandátu nelze vzít zpět
 - dnem, kdy je kraji doručeno písemné vzdání se mandátu člena zastupitelstva kraje obsahující úředně ověřený podpis člena zastupitelstva kraje; pokud člen zastupitelstva kraje vyjádří vůli vzdát se mandátu k jinému pozdějšímu dni, zaniká mandát tímto dnem; vzdání se mandátu lze učinit též elektronicky prostřednictvím datové schránky nebo podepsané uznávaným elektronickým podpisem zasláním na adresu elektronické pošty podatelny kraje; vzdání se mandátu nelze vzít zpět
 - úmrtím
 - **okamžikem vyslovení zániku mandátu příslušným zastupitelstvem kraje** (usnesením) v případech, kdy

¹³ Podrobněji upraveno v § 5 odst. 2 zákona o volbách do zastupitelstev obcí.

- ✓ bylo vydáno pravomocné rozhodnutí soudu, kterým byl člen zastupitelstva kraje odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody
- ✓ člen zastupitelstva ztratil volitelnost
- ✓ nastala u člena zastupitelstva neslučitelnost funkcí (funkce člena zastupitelstva kraje je neslučitelná např. s funkcí vykonávanou na ministerstvu, s funkcí vykonávanou zaměstnancem kraje zařazeným do krajského úřadu, zaměstnancem obce zařazeným do obecního úřadu, jsou-li tyto funkce obsazovány volbou, jmenováním nebo ustanovováním, s funkcí statutárního zástupce právnické osoby zřízené nebo založené krajem)¹⁴
 - v případě neslučitelnosti funkcí, která nastane okamžikem zvolení členem zastupitelstva kraje, nevysloví zastupitelstvo kraje zánik mandátu na ustavujícím zasedání, ale umožní takto zvolenému členu, aby do 3 dnů po ustavujícím zasedání učinil právní úkon směřující k odstoupení z funkce, která je důvodem neslučitelnosti, nebo ke skončení pracovního poměru, který je důvodem neslučitelnosti
 - pokud člen zastupitelstva nepředloží do 3 měsíců po ustavujícím zasedání zastupitelstvu doklad o tom, že důvod neslučitelnosti funkcí pominul, vysloví zastupitelstvo zánik mandátu
- **mandát člena zaniká dnem, kdy marně uplynula lhůta pro podání návrhu soudu nebo dnem právní moci rozhodnutí soudu, kterým nebylo usnesení zastupitelstva zrušeno** (návrh podaný soudu proti usnesení, kterým zastupitelstvo vyslovilo zánik mandátu zastupitele tak bude mít odkladný účinek)

Relevantní právní úprava

§ 55 zákona o volbách do zastupitelstev obcí

§ 48 zákona o volbách do zastupitelstev krajů

¹⁴ Podrobněji je upraveno v § 5 odst. 2 zákona o volbách do zastupitelstev krajů.

30. Vznik a důvody zániku mandátu poslance a senátora a poslance Evropského parlamentu

Mandát poslance Poslanecké sněmovny a Senátu

- upraven v Jednacím řádu Poslanecké sněmovny a v Jednacím řádu Senátu
- vzniká zvolením
- zaniká:
 - a) odepřením slibu poslance / senátora nebo složením slibu s výhradou
 - b) uplynutím volebního období Poslanecké sněmovny / senátora
 - c) prohlášením poslance /senátora na schůzi Poslanecké sněmovny / Senátu, kterým se vzdává mandátu, nebo brání-li účasti závažné okolnosti též okamžikem doručení notářského zápisu o vzdání se mandátu do rukou předsedy Poslanecké sněmovny / Senátu (prohlášení nesmí být starší než jeden měsíc)
 - d) okamžikem, kdy nastala okolnost, která má za následek ztrátu volitelnosti poslance / senátora
 - e) rozpuštěním Poslanecké sněmovny (platí pouze pro poslance)
 - f) okamžikem, kdy se poslanec / senátor ujal úřadu nebo funkce, jejichž neslučitelnost s funkcí poslance/senátora stanoví Ústava nebo zákon¹⁵

Mandát poslance Evropského parlamentu

- vzniká zahájením první schůze Evropského parlamentu v novém pětiletém funkčním období
- zaniká:
 - a) úmrtím
 - b) ztrátou volitelnosti
 - c) dodatečným obdržením informace od členského státu původu o zbavení práva být volen
 - d) uplynutím funkčního období

¹⁵ S funkcí poslance nebo senátora je neslučitelný výkon úřadu prezidenta republiky, funkce soudce a další funkce, které stanoví zákon.

- e) vzdáním se mandátu
- f) vznikem neslučitelnosti funkcí (podle § 53 zákona o volbách do Evropského parlamentu)¹⁶
 - zánik mandátu podle písm. b), c) a f) **vysloví Státní volební komise** usnesením na zasedání, které za tímto účelem nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy mandát zanikl, svolá
 - usnesení se zašle tomu, kdo je oprávněn domáhat se proti němu ochrany u soudu (poslanec, kterému takto zanikl mandát, nebo politická strana, politické hnutí nebo koalice, na jejíž kandidátní listině tento poslanec kandidoval)
 - mandát poslance zaniká dnem, kdy marně uplynula lhůta pro podání návrhu soudu nebo dnem právní moci rozhodnutí soudu, kterým nebylo usnesení Státní volební komise zrušeno

Relevantní právní úprava

§ 2 a 6 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny
§ 2 a 6 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu
§ 52, 53 zákona o volbách do Evropského parlamentu

¹⁶ Funkce poslance Evropského parlamentu je neslučitelná např. se členstvím v Komisi Evropských společenství (ES), s funkcí soudce, generálního advokáta nebo tajemníka Soudního dvora ES, se členstvím ve vládě ČR, s funkcí poslance, senátora Parlamentu ČR, s úřadem prezidenta ČR.

31. Nastupování náhradníků do Poslanecké sněmovny, do zastupitelstva kraje a do zastupitelstva obce, zánik postavení náhradníka

Nastupování náhradníků do Poslanecké sněmovny

- uprázdní-li se mandát
- **nastupuje náhradník** z kandidátní listiny **téže politické strany, hnutí nebo koalice** uvedený na kandidátní listině pro volbu ve volebním kraji, v němž poslanec, jehož mandát zanikl, kandidoval, a to **v pořadí podle výsledků voleb**; není-li takový kandidát – nastupuje náhradník téže volební strany **v pořadí podle počtu platných hlasů pro kandidátní listinu** (je-li počet stejný, rozhodne los)
- není-li náhradník – mandát zůstane uprázdněn až do konce volebního období
- byla-li politická strana nebo hnutí zrušeno – náhradník nenastupuje a mandát zůstane uprázdněn do konce funkčního období (jde-li o koalici - nenastupuje ten náhradník, který byl navržen politickou stranou nebo hnutím, které bylo zrušeno, a mandát získává další náhradník)
- **nastoupení náhradníka vysloví Poslanecká sněmovna do 15 dnů po dni, ve kterém zanikl mandát poslance a předá mu osvědčení o zvolení**
- byla-li činnost politické strany nebo hnutí pozastavena, po dobu pozastavení činnosti náhradník nenastupuje

Postavení náhradníka do Poslanecké sněmovny zaniká

- uplynutím volebního období Poslanecké sněmovny
- okamžikem doručení vzdání se postavení náhradníka ve formě notářského zápisu do rukou předsedy Poslanecké sněmovny; notářský zápis nesmí být starší než jeden měsíc
- okamžikem, v němž u náhradníka nastala okolnost, která má za následek ztrátu volitelnosti,
- rozpuštěním Poslanecké sněmovny.

Nastupování náhradníků do zastupitelstva kraje

- **uprázdní-li se mandát** v zastupitelstvu
- **nastupuje náhradník z kandidátní listiny téže politické strany, hnutí nebo koalice** v pořadí dle zákona
- **náhradník získává mandát následující den po dni, kdy mandát zanikl**

- náhradník nastupuje i v případě, kdy soud shledá důvodným návrh na neplatnost volby kandidáta
- náhradníkovi **předá hejtman kraje** do 15 dnů po uprázdnění mandátu **osvědčení, že se stal členem zastupitelstva** a kterým dnem se jím stal
- není-li náhradník – mandát zůstává uprázdněn do konce funkčního období zastupitelstva
- byla-li politická strana nebo hnutí zrušeno – náhradník nenastupuje a mandát zůstává prázdný do konce funkčního období (jde-li o koalici – nenastupuje ten náhradník, který byl navržen politickou stranou nebo hnutím, které bylo zrušeno a nastupuje další náhradník v pořadí)
- byla-li činnost strany nebo hnutí pozastavena - náhradník po dobu pozastavení činnosti nenastupuje

Nastupování náhradníků do zastupitelstva obce

- **uprázdnil-li se mandát** v zastupitelstvu
- **nastupuje náhradník** z kandidátní listiny **téže volební strany** v pořadí podle počtu odevzdaných hlasů nebo uvedení na hlasovacím lístku, a to **dnem následujícím po dni, kdy došlo k zániku mandátu**
- takto nastoupenému členu zastupitelstva předá starosta obce do 15 dnů poté, co se mandát uprázdní, **osvědčení o tom, že se stal členem zastupitelstva** a kterým dnem se jím stal
- není-li náhradník – mandát zůstává uprázdněn do konce funkčního období zastupitelstva; to neplatí v případě, že jsou dány důvody pro konání doplňovacích voleb (mandát je v rámci doplňovacích voleb znovu obsazován)

Postavení náhradníka do zastupitelstva obce / kraje zaniká

- dnem voleb, popř. nových voleb do zastupitelstva obce
- dnem doplňovacích voleb, pokud se náhradník z řádných (resp. nových) voleb stal náhradníkem členů zastupitelstva obce zvolených v doplňovacích volbách (tj. postavení náhradníků z řádných a z doplňovacích voleb není možné kumulovat)
- druhým dnem voleb, popř. nových voleb do zastupitelstva kraje
- dnem, kdy je obci / kraji doručeno písemné vzdání se postavení náhradníka obsahující úředně ověřený podpis náhradníka (z důvodu zabránění zneužití tohoto institutu); vzdání se postavení náhradníka lze učinit i elektronicky prostřednictvím datové schránky nebo podepsané uznávaným elektronickým podpisem zasláním na adresu elektronické pošty podatelny obce; vzdání se postavení náhradníka nelze vzít zpět

- ztrátou volitelnosti
- úmrtím náhradníka

V případě, kdy vzdání se postavení náhradníka bude doručeno obci/kraji až v okamžiku, kdy již náhradníkovi vznikl mandát člena zastupitelstva obce/kraje, bude se na toto vzdání nahlížet jako na vzdání se mandátu člena zastupitelstva obce/kraje.

Relevantní právní úprava

§ 54 zákona o volbách do Parlamentu

§ 49, 50 zákona o volbách do zastupitelstev krajů

§ 56, 57 zákona o volbách do zastupitelstev obcí

32. Soudní přezkum ve volbách, účastníci řízení

- je upraven společně pro všechny druhy voleb v zákoně o správě voleb
- v jednotlivých volebních zákonech
- a dále **zákonem č. 150/2002 Sb., soudní řád správní** (dále jen „SŘS“) - část třetí, hlava II, díl 4. – Soudnictví ve věcech volebních a ve věcech místního a krajského referenda (§ 88 – § 91)

Předmětem soudního přezkumu v zákoně o správě voleb jsou:

- **chyby a nedostatky v seznamu voličů** (pokud je obecní úřad neodstraní)
- **nevyhovění žádosti o vydání voličského průkazu**
- **nezaznamenání údaje o hlasování voliče v jiném volebním okrsku v ISSV**
- **neprovedení výmazu údaje o hlasování ve zvláštním volebním okrsku**
- **nevyhovění žádosti o zápis údaje o hlasování ve zvláštním volebním okrsku**
- **nevyhovění žádosti o vydání písemností ke korespondenčnímu hlasování**
- volič se může **do 2 pracovních dnů od doručení vyrozumění** domáhat ochrany u soudu podle SŘS
- návrh na vydání rozhodnutí o provedení opravy nebo doplnění seznamu voličů anebo návrh na vydání rozhodnutí ke zjednáání nápravy směřuje vůči postupu obecního úřadu nebo zastupitelského úřadu, který v těchto věcech nevydává rozhodnutí (volič je pouze písemně vyrozuměn)
- procesní úprava je obsažena v SŘS
- věcně příslušný **krajský soud**
- místně příslušný soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo jinak zasáhl do práv toho, kdo se u soudu domáhá ochrany
- v řízení proti postupu zastupitelského úřadu je příslušný Městský soud v Praze (podle sídla Ministerstva zahraničních věcí)
- **účastníci řízení:** navrhovatel a správní orgán (obecní úřad/zastupitelský úřad) a v řízení ve věcech chyb a nedostatků v seznamu voličů i Ministerstvo vnitra (jako správce systému) a obecní úřad, který způsobil v seznamu voličů napadenou chybu nebo nedostatek
- soud rozhodne usnesením do 3 pracovních dnů poté, kdy návrh došel soudu

Soudní přezkum ve věcech registrace kandidátní listiny

- proti:
 - a) **odmítnutí kandidátní listiny**
 - b) **škrtnutí kandidáta na kandidátní listině**
 - c) **provedení registrace kandidátní listiny**
- ochrany u soudu se může domáhat:
 - volební strana, která podala kandidátní listinu pro příslušné volby
 - dotčený kandidát u škrtnutí kandidáta nebo ve volbě prezidenta republiky u odmítnutí kandidátní listiny
 - ten, o jehož registraci se jedná [v případě návrhu podle písm. c)]
- návrhem se lze domáhat vydání rozhodnutí o povinnosti správního orgánu kandidátní listinu registrovat, o ponechání kandidáta na kandidátní listině nebo rozhodnutí o zrušení registrace kandidátní listiny jiné volební strany
- podat návrh k soudu ve všech druzích voleb lze **do 2 pracovních dnů od doručení rozhodnutí**
- k řízení je příslušný **Nejvyšší správní soud** (ve volbách do Parlamentu ČR, volbách do Evropského parlamentu a ve volbě prezidenta republiky) a **krajský soud** (pro volby do zastupitelstev krajů a obcí)
- soud rozhodne usnesením do 15 dnů poté, kdy návrh došel soudu
- ve volbě prezidenta republiky může soud v řízení na ochranu ve věci kandidátní listiny uložit Ministerstvu vnitřní provedení opakovanou kontrolu petic na podporu kandidáta v rozsahu, který soud v rozhodnutí určí

Soudní přezkum po volbách – upraven v jednotlivých volebních zákonech s ohledem na odlišnosti v jednotlivých volbách

- podáním **návrhu na neplatnost hlasování, neplatnost voleb a neplatnost volby kandidáta** se může domáhat ochrany u soudu
 - každý volič zapsaný do seznamu voličů ve volebním okrsku, kde byl poslanec/senátor/člen zastupitelstva kraje/člen zastupitelstva obce volen
 - každý volič zapsaný do seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu nebo do výpisu z něj
 - každá volební strana, jejíž kandidátní listina byla pro příslušné volby zaregistrována
- (dále jen „navrhovatel“)

- účastníci řízení:
 - navrhovatel
 - příslušný volební orgán
 - volební strana, na jejíž kandidátní listině byl uveden kandidát, jehož volba byla napadena, nebo nezávislý kandidát nebo ten, jehož volba byla napadena
- ve volbách do Poslanecké sněmovny a volbách do Evropského parlamentu lze podat pouze návrh na neplatnost volby kandidáta, v případě volby prezidenta pouze návrh na neplatnost volby prezidenta
- **návrh** je třeba **podat nejpozději 10 dnů** (ve volbě prezidenta republiky do 7 dnů) **po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí**
- návrh může podat navrhovatel, má-li za to, že byla porušena ustanovení volebního zákona způsobem, který **hrubě ovlivnil výsledky** hlasování/ výsledky voleb (volby) / výsledek volby kandidáta
- k řízení je příslušný Nejvyšší správní soud (v případě přezkumu voleb do Poslanecké sněmovny a Senátu, volby prezidenta republiky a voleb do Evropského parlamentu) / **krajský soud** (v případě přezkumu voleb do zastupitelstev krajů a zastupitelstev obcí)
- soud rozhodne usnesením, a to do 20 dnů (v případě volby prezidenta republiky do 15 dnů) poté, kdy návrh došel soudu
- pokud soud rozhodne o neplatnosti volby kandidáta, může současně vyhlásit za zvoleného toho, kdo byl řádně zvolen; rozhodnutí o neplatnosti volby kandidáta zašle soud Státní volební komisi nejpozději do dvou pracovních dnů po nabytí právní moci
- rozhodne-li soud o neplatnosti části volby prezidenta republiky, určí v usnesení, od kterého úkonu se volba prezidenta republiky bude opakovat
- pokud soud shledá chybu ve výpočtu volebního orgánu při zjišťování výsledku hlasování, uloží povinnost příslušným volebním orgánům upravit zápis o výsledku volby prezidenta republiky a ten vyhlásit

Soudní přezkum ve věcech zániku mandátu

- pouze ve volbách do zastupitelstev krajů, zastupitelstev obcí a volbách do Evropského parlamentu
- **proti usnesení, kterým zastupitelstvo kraje/obce vysloveno, že mandát člena zastupitelstva kraje/obce zaniká** (nebo proti obdobnému rozhodnutí ministra vnitra / krajského úřadu nebo Ministerstva vnitra) se může člen zastupitelstva, o jehož mandát jde, nebo volební strana, která podala kandidátní

listinu v kraji / obci do 2 pracovních dnů od doručení domáhat ochrany u soudu podáním návrhu na zrušení takového usnesení (rozhodnutí)

- **proti usnesení, kterým Státní volební komise vyslovila, že mandát poslance Evropského parlamentu zaniká**, se může poslanec, kterému takto zanikl mandát, nebo volební strana, na jejíž kandidátní listině tento poslanca kandidoval, domáhat do 2 dnů od doručení rozhodnutí ochrany u soudu
- účastníci řízení:
 - navrhovatel a ten, kdo byl k podanému návrhu také oprávněn
 - územní samosprávný celek o usnesení, jehož zastupitelstva jde, popřípadě správní orgán, který rozhodnutí vydal
- k řízení je **příslušný krajský soud** (pro volby do zastupitelstev krajů a obcí) a **Nejvyšší správní soud** (pro volby do Evropského parlamentu)
- soud rozhodne usnesením do 20 dnů poté, kdy návrh došel soudu

Relevantní právní úprava

§ 80, 81 zákona o správě voleb

§ 86, 87 zákona o volbách do Parlamentu

§ 52 - § 54 zákona o volbách do zastupitelstev krajů

§ 59 - § 61 zákona o volbách do zastupitelstev obcí

§ 65, 66, 68 zákona o volbě prezidenta

§ 57, 58 zákona o volbách do Evropského parlamentu

33. Informování voličů

Oznámení o době a místě konání voleb na území obce

- zveřejní **obecní úřad na úřední desce nejpozději 15 dnů přede dnem voleb**
- bylo-li na území obce zřízeno více volebních okrsků, uvede, které části obce náleží do jednotlivých volebních okrsků (nadále není povinnost oznámení zveřejňovat na území každého jednotlivého okrsku)
- v oznámení uvede adresy volebních místností (vytvoření registru okrskových volebních komisí umožní voličům získat informaci o adrese volební místnosti přímo z veřejného prostředí ISSV)
- obecní úřad upozorní voliče na povinnost prokázat před hlasováním totožnost a uvede další potřebné údaje nutné k nerušenému průběhu voleb
- v obci, v jejímž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10 % občanů hlásících se k jedné národnosti jiné než české, se oznámení zveřejní i v jazyce příslušné národnostní menšiny
- zastupitelské úřady informují způsobem v místě obvyklým v dostatečném časovém předstihu voliče žijící v územním obvodu tohoto úřadu o době a místě konání voleb ve zvláštním volebním okrsku, o možnosti korespondenčního hlasování, o možnosti zápisu k hlasování ve zvláštním volebním okrsku a o povinnosti prokázat před hlasováním ve volební místnosti totožnost; dále informují voliče o konání voleb do Senátu, voleb do zastupitelstev krajů a obcí na území ČR a o podmínkách výkonu volebního práva v těchto volbách, neboť voliči pobývající v zahraničí mohou v těchto volbách požádat u zastupitelského úřadu o voličský průkaz, se kterým mohou přicestovat na území ČR
- nekoná-li se druhé kolo voleb, informuje obecní úřad a zastupitelský úřad způsobem uvedeným výše voliče o této skutečnosti neprodleně po vyhlášení výsledku prvního kola
- ve volbách do Evropského parlamentu zveřejní Ministerstvo vnitra 80 dnů přede dnem voleb informaci o podmínkách hlasování v ČR způsobem umožňujícím dálkový přístup ve všech úředních jazycích EU

Relevantní právní úprava

§ 5 zákona o správě voleb

§ 32 zákona o volbách do Evropského parlamentu

34. Volební místnost, její náležitosti a přítomnost osob ve volební místnosti při hlasování a sčítání hlasů

- výčet náležitostí a vybavení upravuje pro všechny druhy voleb zákon o správě voleb
- vybavení volební místnosti zajišťuje obecní úřad
- volební místnost pojmově spojena s volebním okrskem a volební komisí; požadavky na vybavení se proto nevztahují na prostory v nemocnicích, věznicích a podobných zařízeních, které jsou v nich vyhrazeny pro hlasování do přenosné volební schránky

Volební místnost pro každý volební okrsek je vybavena následovně:

- **volební schránka, přenosná volební schránka** (ta není součástí vybavení volební místnosti ve zvláštním volebním okrsku v zahraničí)
- dostatečné množství **hlasovacích lístků** (rezerva pro případ, že volič např. si své hlasovací lístky zapomněl doma, ztratil, nebyly mu omylem vůbec doručeny)
- dostatečné množství **prázdných úředních obálek** opatřených otiskem úředního razítka obecního úřadu; obálky musí být neprůhledné a pro volební okrsek stejné velikosti, papíru stejné jakosti a barvy (z důvodu zachování tajnosti hlasování pro všechny voliče); koná-li se souběžně více druhů voleb, musí mít úřední obálka pro každý druh voleb jinou barvu odpovídající barvě hlasovacích lístků (neboť všechny se vhazují do jedné volební schránky)
- **psací potřeby**
- **výpis voličů**
- texty zákona o správě voleb a příslušného volebního zákona s ustanoveními o zásadách hlasování a zjišťování výsledku voleb, které musí být voličům na jejich žádost zapůjčeny k nahlédnutí; při volbách do Evropského parlamentu a volbách do zastupitelstev obcí i v anglickém, německém a francouzském jazyce
- jmenovka pro každého člena okrskové volební komise, na které je uvedeno jeho jméno, příjmení a funkce v okrskové volební komisi (jmenovka je umístěna na místě, kde člen sedí, anebo ji má člen připnutou)
- **prostor(y) pro úpravu hlasovacích lístků** - zvláštní prostory k úpravě hlasovacího lístku a k jeho vložení do úřední obálky oddělené tak, aby byla zajištěna tajnost hlasování; počet těchto prostorů určí obecní úřad s přihlédnutím k počtu voličů ve volebním okrsku

- na objektu, kde se nachází volební místnost nebo v bezprostřední blízkosti vstupu do objektu musí být vyvěšena **státní vlajka ČR** (v případě voleb do Evropského parlamentu i vlajka EU)
- ve volební místnosti na důstojném místě **velký státní znak**
- na viditelném místě musí být umístěno prohlášení o vzdání se kandidatury a prohlášení o odvolání kandidáta (ve volbách do Evropského parlamentu i v anglickém, německém a francouzském jazyce)
- dále zpřístupněny¹⁷ **hlasovací lístky označené nápisem „vzor“**, informace o základních zásadách hlasování, informace o ztrátě volitelnosti kandidáta, pokud byla podána do 48 hodin před zahájením voleb
- případně informace o tiskových chybách na hlasovacím lístku s uvedením správného údaje
- volební místnost ve zvláštním volebním okrsku není vybavena přenosnou volební schránkou a úřední obálky jsou opatřeny otiskem úředního razítka zastupitelského úřadu

Přítomnost při hlasování

- v prostoru určeném k úpravě hlasovacího lístku a k jeho vložení do úřední obálky **nesmí být nikdo přítomen zároveň s voličem**, ledaže volič využívá asistenci (blíže viz otázka č. 37)
- při hlasování ve volební místnosti (nikoliv v prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků) mohou být dále přítomny osoby, které jsou oprávněny provést kontrolu na místě (blíže viz otázka č. 39)
- případně zástupci sdělovacích prostředků

Přítomnost ve volební místnosti při sčítání hlasů členy okrskové volební komise

- členové Státní volební komise
- členové sekretariátu Státní volební komise
- zaměstnanci ČR zařazení v ČSÚ, kteří mají pověření (jejich účast k vysvětlení postupu při zjišťování výsledků hlasování)
- zaměstnanci územních samosprávných celků zařazení do úřadů územních samosprávných celků odborně způsobilí na úseku voleb

¹⁷ Zpřístupněním se rozumí i způsob, kdy jsou jednotlivé informace sepnuty tak, aby se v nich dalo listovat, aniž by musely být jednotlivě vylepeny či vyvěšeny.

- osoby vykonávající kontrolu (blíže viz otázka č. 39)
- osoby, kterým umožnila přítomnost Státní volební komise (jde zejména o zástupce sdělovacích prostředků, především obrazového zpravodajství, zástupce volebních stran nebo voliče, kteří prokáží oprávněný zájem)
- tyto osoby nejsou oprávněny do sčítání hlasů jakkoliv zasahovat nebo dávat členům okrskové volební komise pokyny ani pomáhat při sčítání odevzdaných hlasů

Pozorovatelé mezinárodních organizací

- ve volební místnosti mají právo být dále přítomni **při hlasování a sčítání hlasů** pozorovatelé Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) a pozorovatelé mezinárodních organizací zřízených podle mezinárodní smlouvy, která je součástí právního řádu
 - mezinárodní organizace **oznámí účast** svých pozorovatelů nejpozději 3 dny přede dnem voleb **Ministerstvu zahraničních věcí**, které zveřejní seznam těchto pozorovatelů na svých internetových stránkách
 - obecní úřad a zastupitelský úřad tento seznam poskytne okrskové (zvláštní) volební komisi
 - jejich přítomnost ve volební místnosti při sčítání hlasů nevyžaduje povolení Státní volební komise

Členové okrskové volební komise a ti, kdo mají právo být přítomni ve volební místnosti při sčítání hlasů, **nesmějí poskytovat informace o průběhu a dílčích výsledcích voleb**, a to až **do předání zápisu** o průběhu a výsledku hlasování do dalšího zpracování na přebíracím místě ČSÚ (aby nemohli být ovlivněni voliči, kteří dosud nehlasovali); zákaz se nevztahuje na informace o počtu voličů, kteří již hlasovali.

Ve volbách do Evropského parlamentu nesmějí volební orgány zjištěné výsledky hlasování zveřejnit dříve, než se má uzavřít poslední volební místnost na území členských států EU.

Relevantní právní úprava

§ 46, 53, 54 a 62 zákona o správě voleb

§ 36 odst. 7, § 41 zákona o volbách do Evropského parlamentu

35. Zahájení, přerušení, ukončení hlasování a pořádek ve volební místnosti

Zahájení hlasování

- před zahájením hlasování **předseda okrskové volební komise zkontroluje, zda je volební místnost vybavena** dle zákona a zda je **volební a přenosná volební schránka prázdná**
- poté je před ostatními členy komise **zabezpečí** tak, aby je **nebylo možné před ukončením hlasování bez porušení tohoto zabezpečení otevřít** (obdobně postupuje i předseda zvláštní okrskové volební komise, s výjimkou kontroly a zapečetění přenosné volební schránky)
- po provedení kontroly prohlásí předseda komise hlasování za zahájené

Odročení, přerušení a prodloužení hlasování

- po ukončení hlasování prvního dne voleb zabezpečí okrsková volební komise volební schránky, popřípadě přenosné volební schránky tak, aby do nich nebylo možné vkládat hlasovací lístky ani je vybírat
- dále zabezpečí i ostatní volební dokumentaci
- před zahájením hlasování druhý den voleb předseda komise za přítomnosti členů komise ověří neporušenost zabezpečení
- nastanou-li **okolnosti, které znemožňují zahájit hlasování nebo v něm pokračovat** (např. výpadek elektrického proudu, vyplavení volební místnosti, kolaps člena komise), může komise **odročit zahájení hlasování nebo hlasování na nezbytně nutnou dobu přerušit**; doba hlasování se neprodlužuje o dobu, po kterou bylo zahájení hlasování odročeno nebo přerušeno
- v případě přerušení hlasování zabezpečí komise volební a přenosnou schránku tak, aby do nich nebylo možné vkládat hlasovací lístky ani je vybírat, a zabezpečí i ostatní volební dokumentaci (aby nemohlo dojít ke zpochybnění řádného průběhu voleb); před opětovným zahájením hlasování předseda komise za přítomnosti ostatních členů komise ověří neporušenost zabezpečení
- nastanou-li **okolnosti, které znemožňují ukončit hlasování** (např. volič, který se dostaví do volební místnosti těsně před ukončením hlasování, není zapsán ve výpisu voličů a komise musí ve spolupráci s obecním úřadem ověřovat, zda takového voliče lze do výpisu voličů dopsat a umožnit mu hlasování), může komise **hlasování prodloužit nejdéle o 1 hodinu**
- komise o uvedeném opatření vyrozumí voliče způsobem v místě obvyklým a dále příslušný obecní úřad, pověřený obecní úřad a krajský úřad nebo Magistrát hlavního města Prahy; zvláštní okrsková volební komise vyrozumí zastupitelský úřad a voliče způsobem v místě obvyklým

- skutečnosti týkající se odročení, přerušení nebo prodloužení hlasování poznamená komise v zápisu o průběhu a výsledku hlasování

Ukončení hlasování

- jakmile uplyne doba stanovená pro ukončení hlasování, uzavře se volební místnost, předtím se však umožní odhlasovat všem voličům, kteří se nacházejí ve volební místnosti nebo před ní
- poté prohlásí předseda komise hlasování za ukončené
- zvláštní okrsková volební komise ve zvláštních volebních okrscích v zahraničí, kde s ohledem na časový posun a určené dny a dobu hlasování nastal tento okamžik dříve než na území ČR, přeruší své zasedání až do zahájení sčítání hlasů na území ČR (aby výsledky voleb z některých okrsků nebyly známy v době, kdy v jiných okrscích hlasování ještě probíhá a nemohly tak ovlivňovat voliče, kteří ještě neodhlasovali)
- přesná doba ukončení hlasování se uvede v zápisu o průběhu a výsledku hlasování

Pořádek ve volební místnosti

- pořádek ve volební místnosti zajišťuje předseda komise; jeho pokyny k zachování pořádku při průběhu hlasování v souladu se zákonem jsou závazné pro všechny přítomné
- nezajišťuje pořádek v bezprostředním okolí volební místnosti (je reálně mimo jeho dosah)
- v případě nerespektování pokynů, které za účelem udržení pořádku ve volební místnosti vydal, spolupracuje např. s obecní policií nebo Policií ČR
- předsedovi jsou nápomocni ostatní členové komise; v krajním případě, jde-li o závažné narušení hlasování, může komise hlasování přerušit

Relevantní právní úprava

§ 47, § 50 - § 52 zákona o správě voleb

36. Zásady hlasování

- **volič hlasuje osobně**, zastoupení není přípustné
- průlom představuje možnost, aby voliči se zdravotním postižením, nebo voliči, který nemůže číst nebo psát, pomohla s úpravou a vložením hlasovacího lístku do úřední obálky a následně i do volební schránky jiná osoba, která však postupuje v souladu s pokyny voliče, kterému je nápomocna (blíže viz otázka č. 37)
- každý volič může v týchž volbách hlasovat pouze jednou
- volič **prokáže** okrskové volební komisi **svou totožnost** občanským průkazem nebo cestovním, diplomatickým nebo služebním pasem ČR anebo cestovním průkazem (tyto doklady zároveň dokládají i občanství ČR)
- volič, který je občanem jiného členského státu, prokáže komisi svoji totožnost průkazem o povolení k trvalému pobytu, potvrzením o přechodném pobytu, osvědčením o registraci nebo dokladem jiného státu prokazujícím totožnost
- voliče, který namítá, že není uveden ve výpisu voličů, ačkoli by tam uveden být měl (např. volič, který se čerstvě přestěhoval, volič, který požádal o výmaz z hlasování ve zvláštním volebním okrsku u zastupitelského úřadu¹⁸), komise doplní do výpisu voličů poté, co ověří voličovo právo hlasovat ve volebním okrsku u obecního úřadu
- komise předá voliči úřední obálku, případně i hlasovací lístky, a učiní o tom záznam ve výpisu voličů
- volič se poté **odebere do prostoru určeného** k úpravě hlasovacího lístku a k jeho vložení do úřední obálky; v tomto prostoru nesmí být nikdo přítomen zároveň s voličem, ledaže volič využívá asistenci
- po opuštění tohoto prostoru vloží volič úřední obálku s hlasovacím lístkem před okrskovou volební komisi do volební schránky

Komise voliči hlasování ve volební místnosti neumožní, jestliže

- volič neprokázal komisi svoji totožnost
- byl voliči vydán voličský průkaz a volič jej komisi neodevzdal (jak volič, který se nakonec rozhodne volit ve svém okrsku, tak volič příslušný k jinému okrsku, než do kterého se dostavil)
- volič neprokáže své právo hlasovat ve volebním okrsku, pro který je tato komise ustavena (tedy přísluší k jinému volebnímu okrsku)

¹⁸ Voliči, který požádal o výmaz z hlasování ve zvláštním volebním okrsku u zastupitelského úřadu, nebude nadále vydáván potvrzení o tomto výmazu, neboť u takového voliče bude v seznamu voličů automaticky uveden okrsek, ke kterému je dle místa trvalého pobytu příslušný. Pokud k výmazu došlo těsně přede dnem voleb, tato skutečnost se již nepromítla do výpisu voličů pro příslušnou okrskovou volební komisi a volič se do volební místnosti v místě trvalého pobytu dostaví hlasovat, pak na základě jeho námítky bude stav ověřen u obecního úřadu, aniž by bylo třeba, aby volič předkládal okrskové volební komisi potvrzení o výmazu.

- existuje překážka ve výkonu práva volit
- se volič před hlasováním neodebral do prostoru určeného k úpravě hlasovacího lístku a k jeho vložení do úřední obálky (za tzv. plentu)
- neumožní-li komise voliči z výše uvedených důvodů hlasovat, vydá mu o tom na jeho požádání písemné potvrzení

Relevantní právní úprava

§§ 48, 49 zákona o správě voleb

37. Podpora osob se znevýhodněním při výkonu práva volit

Asistence ve volební místnosti

- pokud volič nemůže sám vybrat nebo upravit hlasovací lístek pro zdravotní postižení (tělesnou vadu) nebo nemůže číst nebo psát nebo z jiných důvodů potřebuje pomoc jiné osoby, může být na jeho žádost v tomto prostoru přítomna i jiná osoba a hlasovací lístek za něho v souladu s jeho pokyny vybrat nebo upravit a vložit do úřední obálky, případně vhodit úřední obálku s hlasovacím lístkem do volební schránky
- asistovat může jakákoli osoba, aniž by se muselo jednat o jiného voliče
- pokud o to volič požádá, může mu při hlasování pomoci i člen komise; asistence ze strany členů komise na žádost voliče se poznamená do výpisu voličů
- asistence je možná i při hlasování do přenosné volební schránky
- osoba poskytující asistenci je vázána pokyny voliče a s ohledem na tajnost hlasování je povinna zachovat o hlasování voliče mlčenlivost; této mlčenlivosti ji může zprostit jen sám volič

Hlasování do přenosné volební schránky

- volič může ze závažných, zejména zdravotních nebo rodinných¹⁹, důvodů požádat obecní úřad a v den konání voleb i okrskovou volební komisi o to, aby mohl hlasovat mimo volební místnost, a to pouze v územním obvodu volebního okrsku, pro který byla okrsková volební komise zřízena; požádat lze též telefonicky
- hlasovat může i volič, kterému byl vydán voličský průkaz, nachází-li se v rámci volebního obvodu, pro který mu byl voličský průkaz vydán
- pokud volební místnost nemá bezbariérový přístup, může (handicapovaný) volič, a to i prostřednictvím jiné osoby, požádat okrskovou volební komisi o to, aby mohl hlasovat mimo volební místnost v rámci objektu, kde se volební místnost nachází (v přízemí), nebo v jeho bezprostředním okolí (u vchodu objektu)
- mimo území ČR nelze do přenosné volební schránky hlasovat (území zvláštního volebního okrsku může být tvořeno i územím celého státu)
- v době hlasování okrsková volební komise vyšle k voliči 2 své členy s přenosnou volební schránkou, hlasovacími lístky a úřední obálkou
- při hlasování postupují členové komise tak, aby byla zachována tajnost hlasování

¹⁹ Volič např. musí ošetřovat nemocného člena rodiny a nemůže se dostavit do volební místnosti.

- voliči musí být zprostředkována informace o případných odvoláních či vzdáních se kandidatury nebo o tiskových chybách na hlasovacím lístku
- po návratu do volební místnosti učiní komise záznam o hlasování do výpisu voličů (hlasuje-li takto více voličů např. v nemocnici, je praktické, aby si vyslaní členové komise vytvořili ad hoc seznam voličů, kteří odhlasovali do přenosné volební schránky, který jim pak pomůže při provedení záznamu do výpisu voličů)

Další podpůrná opatření

- Ministerstvo vnitra zveřejní v ISSV zásady a postup při hlasování v českém znakovém jazyce – využije veřejné rozhraní systému
- takto jsou volební postupy a materiály ve vhodné a snadno srozumitelné formě přístupné i osobám se sluchovým postižením
- každá sada hlasovacích lístků obsahuje informační leták pro voliče, na kterém jsou uvedeny QR kódy k náhledům hlasovacích lístků
- Ministerstvo vnitra ve spolupráci se společností Deaf Friendly zpracovává metodická videa k volbám v českém znakovém jazyce a ve spolupráci se Společností pro podporu lidí s mentálním postižením informace k volbám ve formátu tzv. snadného čtení

Relevantní právní úprava

§ 59 – § 61 zákona o správě voleb

38. Způsob hlasování podle jednotlivých druhů voleb

- po obdržení úřední obálky, popř. hlasovacích lístků, se volič odebere do prostoru určeného k úpravě hlasovacího lístku a k jeho vložení do úřední obálky
- volby do Poslanecké sněmovny - volič vloží do úřední obálky **1 hlasovací lístek**, přičemž na daném lístku může zakroužkováním pořadového čísla nejvýš u **4 kandidátů** uvedených na témže hlasovacím lístku vyznačit, kterému dává **přednost**; jiné písemné úpravy hlasovacího lístku nemají na posuzování hlasovacího lístku vliv
- volby do Senátu - volič vloží do úřední obálky **1 hlasovací lístek**, který se nijak **neupravuje**; pro druhé kolo voleb volič obdrží hlasovací lístky ve volební místnosti
- volby do zastupitelstev krajů - volič vloží do úřední obálky **1 hlasovací lístek**, přičemž na něm může zakroužkováním pořadového čísla nejvýš u **4 kandidátů** uvedených na témže hlasovacím lístku vyznačit, kterému dává přednost; jiné písemné úpravy hlasovacího lístku nemají na posuzování hlasovacího lístku vliv
- volby do zastupitelstev obcí - volič může **volit nejvýše tolik kandidátů, kolik členů zastupitelstva obce má být zvoleno**
 - volič může na hlasovacím lístku **označit** v rámečku před jménem kandidáta křížkem toho **kandidáta**, pro kterého hlasuje, a to v kterémkoliv ze sloupců, v nichž jsou uvedeni kandidáti jednotlivých volebních stran
 - volič může na hlasovacím lístku označit křížkem ve čtverečku v záhlaví sloupce s kandidáty volební strany **nejvýše jednu volební stranu** (tím je dán hlas kandidátům této volební strany v pořadí dle hlasovacího lístku)
 - volič může oba výše uvedené způsoby **kombinovat**, a to tak, že lze označit křížkem jednu volební stranu a zároveň v rámečku před jménem kandidáta další kandidáty, pro které hlasuje, a to v libovolných samostatných sloupcích, ve kterých jsou uvedeny ostatní volební strany (hlas je dán předně jednotlivě označeným kandidátům, z označené volební strany je dán hlas podle pořadí na hlasovacím lístku pouze tolika kandidátům, kolik zbývá do počtu volených členů zastupitelstva obce)
- ✓ v územně členěných statutárních městech a v hlavním městě Praze volič vloží hlasovací lístek pro volby do zastupitelstva územně členěného statutárního města nebo do Zastupitelstva hlavního města Prahy a hlasovací lístek pro volby do zastupitelstva městského obvodu nebo městské části do jedné úřední obálky

- volba prezidenta republiky – volič vloží do úřední obálky **1 hlasovací lístek**, který se nijak **neupravuje**; pro druhé kolo volby volič obdrží hlasovací lístky postupujících kandidátů ve volební místnosti
 - volby do Evropského parlamentu – volič vloží do úřední obálky **1 hlasovací lístek**, přičemž na daném lístku může zakroužkováním pořadového čísla nejvýše u **2 kandidátů** uvedených na témže hlasovacím lístku vyznačit, kterému dává přednost; jiné úpravy hlasovacího lístku nemají na jeho posuzování vliv
- volič po opuštění prostoru určeného k úpravě hlasovacího lístku a k jeho vložení do úřední obálky vhodí úřední obálku s hlasovacím lístkem před okrskovou volební komisí do volební schránky
 - pokud se volič neodebral do určeného prostoru, komise mu hlasování neumožní

Relevantní právní úprava

- § 39 a 68 zákona o volbách do Parlamentu
- § 32 zákona o volbách do zastupitelstev krajů
- § 34 zákona o volbách do zastupitelstev obcí
- § 28 a 42 zákona o volbě prezidenta
- § 37 zákona o volbách do Evropského parlamentu

39. Kontrolní činnost volebních orgánů

Volební orgány, které jsou oprávněny kontrolovat jiné volební orgány při plnění úkolů na úseku voleb:

- ✓ **Státní volební komise**
- ✓ **Ministerstvo vnitra**
- ✓ **krajský úřad**
- ✓ **pověřený obecní úřad**

- kontrolují u volebních orgánů organizační a technickou přípravu, průběh a provedení voleb
- kontrola nemusí probíhat jen v době hlasování nebo sčítání hlasů nebo v období, kdy jsou vyhlášeny volby, ale i průběžně (např. kontrola, jak obecní úřad dodržuje nakládání s tiskopisy voličských průkazů, zda u pověřených nebo krajských úřadů je dostatek osob s odbornou způsobilostí na úseku voleb)
- kontrolu provádí vždy nadřazený volební orgán vůči nižším volebním orgánům – na správním území, na které se vztahuje jeho místní příslušnost (např. Ministerstvo vnitra může kontrolovat krajské úřady, pověřené obecní úřady, obecní úřady a okrskové volební komise na území celého státu)
- vyloučena je ingerence do kontroly financování a vedení volební kampaně volebními stranami a registrovanými třetími osobami, kterou vykonává Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí
- provedení kontroly (procesně) se řídí zákonem č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád) – jde o kontrolu výkonu státní správy
- **kontrola okrskové volební komise v době hlasování a sčítání hlasů**
 - kontrolující vyhotoví protokol o kontrole na místě bezprostředně po ukončení posledního kontrolního úkonu a předá jej předsedovi okrskové volební komise
 - kontrolní orgán může uložit opatření nezbytná k odstranění zjištěných nedostatků komisi i v průběhu kontroly – jejich plnění zaznamená do protokolu o kontrole
 - kontrolní orgán může nařídit komisi přerušování hlasování nebo sčítání hlasů
- organizační a technickou přípravu, průběh a provedení voleb zahraničí řídí, zajišťuje a kontroluje **Ministerstvo zahraničních věcí**

Relevantní právní úprava
§ 70 zákona o správě voleb

40. Volební kampaň

- úprava pravidel konání a financování volební kampaně a dohled nad dodržováním těchto pravidel je předmětem **zákona č. 234/2025 Sb., o volebních kampaních a o transparentnosti a cílení politické reklamy** (dále jen „zákon o volebních kampaních“), který se vztahuje na všechny druhy voleb
- dohled nad dodržováním pravidel volební kampaně je svěřen Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (dále jen „Úřad“)

volební kampaň (legální definice) = jakákoli propagace kandidující volební strany nebo jejího kandidáta nebo volební agitace ve prospěch nebo neprospěch kandidující volební strany nebo jejího kandidáta

- **propagace** nebo **agitace** = veřejné jednání na podporu kandidující volební strany nebo jejího kandidáta, nebo zaměřené proti nim včetně jakékoliv doprovodné a související akce, za které se poskytne nebo obvykle poskytuje úplata
- **začíná dnem vyhlášení voleb** (dnem, kdy bylo rozhodnutí o vyhlášení voleb vyhlášeno ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv), avšak nejdříve 150 dnů před uplynutím volebního období, a **končí dnem**, ve kterém bylo **ukončeno hlasování**
- musí **probíhat čestně a poctivě** (porušení tohoto pravidla je možné namítat v povolebním soudním přezkumu)
- **zákaz zveřejňování nepravdivých nebo urážlivých informací** o kandidující volební straně nebo o jejích kandidátech (porušení tohoto pravidla je přestupkem, s výjimkou komunálních voleb, kde se uplatní pouze jako „soft law“, lze jej namítat i v povolebním soudním přezkumu)
- **vyhrazení plochy pro vylepení volebních plakátů**
 - o **starosta** má možnost (nikoliv povinnost) vyhradit tuto plochu **nejpozději 16 dnů přede dnem voleb**
 - o možnost jejího využívání musí odpovídat **zásadě rovnosti** kandidujících volebních stran
 - o obec poskytne **bezplatně** (ostatní plochy ve vlastnictví obce jako např. sloupy veřejného osvětlení, plakátovací plochy lze využít za úplatu za cenu obvyklou)
- k volební kampani **nelze využívat bezúplatně** lidské, finanční, materiální a nemateriální zdroje státu nebo jiné osoby veřejného práva nebo právnické osoby, která je ovládána státem nebo jinou osobou veřejného práva (nevylučuje se však využití těchto zdrojů za úhradu ve výši ceny obvyklé; jde např. o místní rozhlas či lokální televizi)

- propagace nebo volební agitace šířené prostřednictvím komunikačních médií musí obsahovat informaci o jejich zadavateli a zpracovateli (platí i pro využití velkoplošných zařízení)
- vyhrazení vysílacího času v České televizi a v Českém rozhlase
 - o kandidující volební strany, jejichž kandidátní listina byla zaregistrována, mají ve volbách do Poslanecké sněmovny a volbách do Evropského parlamentu vyhrazeno v každém z nich celkem 14 hodin **bezplatně poskytnutého vysílacího času**, který se všem rozdělí rovným dílem; ve volbě prezidenta republiky 5 hodin
 - o v době začínající 16 dnů a končící 48 hodin před zahájením voleb
 - o termíny vysílacích časů se určí losem; odpovědnost za obsah pořadů mají kandidující volební strany

Omezení volební kampaně

- **zákaz zveřejňování výsledků předvolebních a volebních průzkumů** - v době počínající třetím dnem přede dnem voleb a končící ukončením hlasování
- **zákaz volební agitace** – v objektu, v němž je umístěna volební místnost, a v jeho bezprostředním okolí²⁰ ve dnech, ve kterých v těchto objektech probíhá hlasování (dle judikatury za zakázanou volební agitaci lze považovat takovou, která je natolik intenzivní, že v konečném důsledku je reálně způsobilá ovlivnit chování i takového voliče, který byl bezprostředně před příchodem do volební místnosti již rozhodnut hlasovat určitým způsobem)

Financování volební kampaně

- zahrnuje veškeré výdaje kandidující volební strany, jejího kandidáta a třetích osob, které vedou kampaň s jejím písemným souhlasem, které souvisejí s volební kampaní
- kandidující volební strany mají povinnost oznámit Úřadu nejpozději 3 dny přede dnem voleb všechny své sponzory
- **zřízení volebního účtu** – každá kandidující volební strana nejpozději ke dni vstupu do volební kampaně (nejpozději dnem registrace kandidátní listiny) zřídí transparentní účet, který umožňuje bezplatný a nepřetržitý přístup třetích osob k zobrazování přehledu všech platebních transakcí na tomto účtu
- **stanoveny výdajové limity** na volební kampaň v jednotlivých druzích voleb (např. pro volby do Poslanecké sněmovny nesmí přesáhnout částku 90 mil. Kč včetně DPH, pro volby do Senátu částku odpovídající součinu 2 mil. Kč včetně DPH a počtu volebních obvodů, v nichž byla zaregistrována kandidátní listina

²⁰ Za „bezprostřední okolí“ je dle judikatury třeba považovat takový prostor, kterým nutně musí projít každý volič směřující do objektu, v němž je umístěna daná konkrétní volební místnost.

příslušné kandidující volební strany, účastní-li se pouze prvního kola voleb; pro volby do zastupitelstev krajů částku odpovídající součinu 7 mil. Kč včetně DPH a počtu krajů, v nichž byla zaregistrována kandidátní listina pro tyto volby, pro volbu prezidenta částku 40 mil. Kč včetně DPH, účastní-li se kandidát pouze prvního kola)

- **zpráva o financování volební kampaně** – kandidující volební strana předloží do 90 dnů ode dne vyhlášení celkových výsledků voleb prostřednictvím elektronické aplikace dostupné na internetových stránkách Úřadu

Přestupky na úseku volební kampaně

- většinu projednává **Úřad** a ukládá za ně sankce
- nově se zavádí přestupek spočívající ve zveřejnění zjevně nepravdivé nebo hrubě urážlivé informace o kandidující volební straně nebo o jejím kandidátovi
- novým přestupkem je dále přestupek kandidující volební strany spočívající v tom, že nepoužije k úhradě výdajů na volební kampaň vzniklých od začátku volební kampaně prostředky uložené na volebním účtu
- **krajský úřad** podle adresy místa trvalého pobytu fyzické osoby nebo sídla právnické nebo podnikající fyzické osoby projednává přestupek spočívající ve zveřejnění výsledků předvolebních a volebních průzkumů v zákonem zakázané době
- u pokut je stanovena pouze horní hranice

V komunálních volbách je výslovně vyloučena aplikace některých ustanovení zákona o volebních kampaních, neboť zatížit kandidaturu v těchto volbách dalšími pravidly by bylo kontraproduktivní a přinášelo by nepřiměřenou administrativní zátěž pro dohledový orgán. Jde např. o:

- zapojení třetích osob do kampaně
- označování prostředků propagace a agitace informací o jejich zadavateli a zpracovateli
- financování volební kampaně – není povinnost zřizovat si transparentní volební účet, není stanoven finanční limit výdajů na volební kampaň, není zavedena povinnost zveřejňování údajů o financování volební kampaně, tudíž se neuplatní ani dohledová pravomoc Úřadu

41. Předmět úpravy prováděcí vyhlášky k zákonu o správě voleb

Prováděcí vyhláška k ZSV stanoví

- a) obce, v nichž ČSÚ vytváří svá pracoviště
- b) rozsah údajů vedených v evidenci vydaných voličských průkazů
- c) **způsob losování čísel hlasovacích lístků a pořadí volebních stran na hlasovacím lístku**
 - hlasovací lístky téže volební strany musí být pro volby do Poslanecké sněmovny a pro volby do zastupitelstev krajů ve všech volebních krajích označeny stejným vylosovaným číslem; do losování vstupuje každá volební strana jen jednou bez ohledu na to, v kolika volebních krajích podala kandidátní listinu
 - pokud volební strana v některém volebním kraji nepodala kandidátní listinu, zůstane v tomto volebním kraji toto číslo nevyužito
 - pokud kandidátní listina volební strany nebyla zaregistrována ani na základě rozhodnutí soudu, zůstává číslo vylosované této volební straně nevyužito
- d) **výši zvláštní odměny a paušální náhrady ušlého výdělku za výkon funkce člena okrskové volební komise a člena zvláštní okrskové volební komise a způsob jejich úhrady a výplaty** (blíže viz otázka č. 42)
- e) **vzor tiskopisu voličského průkazu**
- f) **vzor tiskopisu identifikačního lístku** (barevně odlišen od tiskopisu voličského průkazu)
- g) **postup volebních orgánů při převzetí, uložení, úschově a protokolárním zničení hlasovacích lístků a ostatní volební dokumentace**
 - obecní úřad převezme od okrskových volebních komisí volební dokumentaci, s výjimkou 1 vyhotovení zápisu o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku (při volbě prezidenta republiky, volbách do Poslanecké sněmovny a volbách do Evropského parlamentu převezme veškerou volební dokumentaci od zvláštních okrskových volebních komisí Ministerstvo zahraničních věcí prostřednictvím zastupitelských úřadů)
 - obecní úřad uschovává 3 vyhotovení nepoužitých hlasovacích lístků, popřípadě sad hlasovacích lístků
 - úřední obálky, použité doručovací obálky, použité hlasovací lístky, pomocné hlasovací lístky pro sčítání přednostních hlasů a použité pomocné sčítací archy obecní úřad protokolárně zničí po uplynutí 30 dnů ode

- dne marného uplynutí lhůty pro podání návrhu na neplatnost hlasování, neplatnost voleb nebo neplatnost volby kandidáta (dále jen „návrh na neplatnost“)
- dnem marného uplynutí lhůty pro podání ústavní stížnosti proti rozhodnutí soudu o návrhu na neplatnost, nebo
- dne, kdy Ústavní soud nevyhověl poslední podané ústavní stížnosti proti rozhodnutí soudu o návrhu na neplatnost.

h) pravidla ověřování odborné způsobilosti na úseku voleb zkouškou

- odbornou způsobilost na úseku voleb podle zákona o správě voleb ověřuje a osvědčení o odborné způsobilosti na úseku voleb vydává
 - **Ministerstvo vnitra** - pro zaměstnance kraje zařazené do krajského úřadu
 - **krajský úřad** - pro zaměstnance obce zařazené do pověřeného obecního úřadu
- působnost svěřenou krajskému úřadu nebo pověřenému obecnímu úřadu při výkonu činnosti registračního úřadu, při školení členů okrskových volebních komisí, při ověřování odborné způsobilosti na úseku voleb a při kontrolní činnosti na úseku voleb vykonávají tyto volební orgány prostřednictvím zaměstnanců zařazených do příslušného úřadu, kteří jsou držiteli osvědčení o odborné způsobilosti na úseku voleb, neboť jde o úkony, které vyžadují komplexní znalost volebních právních předpisů
- odborná způsobilost se nepožaduje po zaměstnancích obecního úřadu, který není pověřeným obecním úřadem

i) základní částky, příplatky a průměrný počet členů okrskové volební komise pro stanovení výše příspěvku na úhradu výdajů krajů a obcí spojených s výkonem státní správy na úseku voleb a na výdaje vyplývající z nároků členů okrskových volebních komisí a strukturu podkladů pro stanovení výše tohoto příspěvku

42. Nároky členů okrskové volební komise a zvláštní okrskové volební komise

- členství v komisi je jiným úkonem v obecném zájmu
- **členové komise mají nárok na zvláštní odměnu za výkon funkce**
 - o předseda, místopředseda a zapisovatel komise mají nárok na vyšší zvláštní odměnu za výkon funkce než ostatní členové komise s ohledem na jejich povinnou účast na školení k zásadám hlasování a k systému zjišťování výsledků voleb a tím spojenou vyšší odpovědnost za plnění úkolů komise jako celku
 - o neúčast na školení je sankcionována poklesem odměny na úroveň řadového člena, a to bez ohledu na případnou omluvu či důvody neúčasti na školení, ledaže byl zapisovatel jmenován nebo předseda a místopředseda určen losem v době, kdy již nebylo možné účast na školení zajistit
- člen komise, který je v pracovním nebo služebním poměru, má **nárok na pracovní volno nebo služební volno v nezbytně nutném rozsahu** k výkonu své funkce a **na náhradu mzdy**, platu, služebního příjmu nebo odměny ve výši průměrného výdělku od uvolňujícího zaměstnavatele; zaměstnavatel může následně refundaci požadovat u obecního úřadu, v jehož komisi uvolněný člen působil
- člen komise, který není v pracovním nebo služebním poměru, ale je výdělečně činný, má v případě ušlého výdělku nárok na paušální náhradu ušlého výdělku za dobu výkonu své funkce
- výše zvláštní odměny za výkon funkce a paušální náhrada ušlého výdělku za výkon funkce člena okrskové volební komise a způsob jejich úhrady a výplaty je stanovena **prováděcí vyhláškou k ZSV**
 - o výše zvláštní odměny činí:
 - ✓ předseda a zapisovatel komise 3 500 Kč
 - ✓ místopředseda komise 3 000 Kč
 - ✓ ostatní členové komise 2 500 Kč
 - o zvláštní odměna se zvyšuje při:
 - ✓ konání druhého kola voleb předsedovi a zapisovateli o 1 500 Kč, místopředsedovi o 1 200 Kč a ostatním členům o 1 000 Kč
 - ✓ souběhu voleb s dalšími volbami o 800 Kč za každé další volby
 - ✓ opakování hlasování o 1 000 Kč a
 - ✓ volbách do zastupitelstev obcí, zajišťuje-li komise hlasování ve volbách do dvou zastupitelstev, o 1 000 Kč
- zvláštní odměnu a paušální náhradu ušlého výdělku vyplatí do 30 dnů ode dne ukončení činnosti okrskové volební komise obecní úřad; v případě, že se člen komise některého z jednání komise nezúčastnil, obecní úřad celkovou výši

odměny poměrně krátí, a to podle jeho účasti na jednáních okrskové volební komise; odměna se nekrátí za nepřítomnost v celkovém rozsahu nepřesahujícím 2 hodiny

- zvláštní odměnu členům zvláštní okrskové volební komise vyplatí ve shora uvedené době zastupitelský úřad, u kterého je zvláštní okrsková volební komise zřízena, v měně příslušného státu

Relevantní právní úprava

§ 45 zákona o správě voleb
§ 5 prováděcí vyhlášky k ZSV

43. Právní úprava nároků kandidátů

- kandidát má právo, aby ode dne následujícího po registraci kandidátní listiny do dne předcházejícího volbám (popřípadě do dne předcházejícího druhému kolu volby prezidenta), mu ten, k němuž je v pracovním nebo služebním poměru, **poskytl pracovní volno bez náhrady mzdy** nebo služební volno bez poskytnutí služebního příjmu
- činnost kandidáta v tomto období je **jiným úkonem v obecném zájmu**
- **okolnost, že je někdo kandidátem, nesmí být na újmu v jeho pracovněprávních nebo služebních vztazích**
- doba pracovního volna se považuje za dobu výkonu práce

Relevantní právní úprava

§ 83 zákona o volbách do Parlamentu

§ 56 zákona o volbách do zastupitelstev krajů

§ 63 zákona o volbách do zastupitelstev obcí

§ 61 zákona o volbě prezidenta

§ 60 zákona o volbách do Evropského parlamentu